

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 20. 12. 2023

Správne konanie: REO-RPMS/2023/01139
Predmet: § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.
Účastník konania: C.E.N. s.r.o.
Správny orgán: Rada pre mediálne služby

Dátum: 7. 12. 2023

NÁVRH UZNESENIA:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 a § 110 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 2 zloženom z predsedu senátu doc. Mgr. Pavla Izraela, PhD. a členov senátu Ivana Bindasa a Andrey Cox, v súlade so zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov, rozhodla, že účastník správneho konania č. REO-RPMS/2023/01139, C.E.N. s.r.o.

porušil

povinnosť ustanovenú v § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

tým,

že v rámci programovej služby TA3 odvysielal dňa 27. 5. 2023 o cca 20:00 hod. program *Štúdio TA3*, ktorý obsahoval zovšeobecňujúce kritické vyjadrenia hosta Mamuka Mamulašviliho, veliteľa tzv. Gruzínskej légie, v znení, že „každý Rus dnes odsúhlasil Putinovi vojnu v cudzej krajine. Takže za to nesú zodpovednosť nielen politickí predstavitelia, ale celý ruský národ. A to je ten barbarický národ“ a že „v podstate ideológia skutočného Rusa“ je len to, „aby sa obohatili na účet svojich susedov“, a že „to učia svoje deti a to učia celý ruský národ“, a to bez odvysielania iných relevantných názorových východísk či relevantných protiargumentov, pričom moderátor tieto vyjadrenia a názory žiadnym spôsobom v tomto ohľade ani nevyvažoval, čím prišlo k nezabezpečeniu objektívnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky,

za čo mu ukladá

podľa ustanovenia § 134 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. sankciu – **upozornenie na porušenie zákona.**

Podľa § 135 ods. 5 zákona č. 264/2022 Z. z. „Uložením sankcie nezaniká povinnosť, za ktorej porušenie sa sankcia uložila.“

Úloha:

Kancelária Rady vydá písomné vyhotovenie rozhodnutia o uložení sankcie a doručí ho účastníkovi konania.

T: 20. 1. 2024

Z: ReO

Úloha:

Kancelária Rady oznámi podávateľovi podnetu na preverenie výsledkov prešetrenia podnetu.

T: 2. 1. 2024

Z: PgO

* * *

Rada na svojom zasadnutí dňa 6. 7. 2023 prijala uznesenie o začatí správneho konania č. REO-RPMS/2023/01139 voči vysielateľovi C.E.N. s.r.o. vo veci možného porušenia **§ 25 písm. b)** zákona č. 264/2022 Z. z. v súvislosti s tým, že na programovej službe TA3 odvysielal dňa 27. 5. 2023 o cca 20:00 hod. program *Štúdio TA3*, v ktorom mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

Oznámenie o začatí správneho konania bolo účastníkovi konania doručené dňa 30. 8. 2023, na základe čoho začalo správne konanie č. REO-RPMS/2023/01139. Účastník konania bol súčasne vyzvaný, aby v lehote najneskôr do 10 dní od doručenia oznámenia v súlade s § 33 ods. 1 a § 34 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní zaslal svoje stanovisko, prípadne navrhol dôkazy a vyjadril

sa k podkladom pre rozhodnutie v predmetnom správnom konaní. Súčasne bol účastník konania upozornený, že pokiaľ svoje práva v stanovenej lehote nevyužije, Rada môže rozhodnúť vo veci aj bez jeho stanoviska, pokiaľ uzná, že podklady a dôkazy zhromaždené v správnom konaní sú dostačujúce podľa § 46 správneho poriadku. Prílohou oznámenia o začatí správneho konania bol aj prepis/popis skutkového stavu.

Dňa 13. 9. 2023 bolo Rade doručené vyjadrenie účastníka konania k predmetu správneho konania.

Subjektívna 6-mesačná lehota na uloženie sankcie začala v zmysle § 135 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. plynúť dňa 6. 7. 2023 a uplynie dňa 6. 1. 2024. Objektívna 18 mesačná lehota na uloženie sankcie začala v zmysle § 135 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. plynúť dňa 27. 5. 2023 a uplynie dňa 27. 11. 2024.

* * *

Prepis/popis skutkového stavu

Monitorované vysielanie: Štúdio TA3
Deň vysielania: 27. 5. 2023
Čas vysielania: 20:00 hod.

Išlo o vysielanie ukrajinského redaktora TA3 Vladyslava Jackovj tľmočené do slovenského jazyka.

Moderátor: „Dobrý večer vážení diváci. Dnes o situácii na Ukrajinskom fronte a celkovo o vojne na Ukrajine sa porozprávame s človekom, ktorý proti Rusku bojuje od štrnástich rokov, alebo už piaty raz. V štúdiu mám za česť privítať legendárneho veliteľa medzinárodnej Gruzínskej légie Mamuko Mamulašvili. Vitajte!“

M. Mamulašvili: „Dobrý deň.“

Moderátor: „Na úvod taká otázka Mamuko. Ako by ste pár slovami opísali Gruzínsku légiiu slovenským divákom?“

M. Mamulašvili: „Gruzínska légia je už od začiatku vojny dobrovoľníckou organizáciou a jednotkou a postupne rastie a dnes je jednou z najväčších medzinárodných jednotiek v boji proti Rusku. Väčšinou naša légia pozostáva z občanov Gruzínska, taktiež aj 30 iných národností, ktoré dnes bránia Ukrajinu.“

Moderátor: „Koľko ľudí je približne pod vašim velením?“

M. Mamulašvili: „Okolo 2000 vojakov.“

Moderátor: „To sú ľudia z hocijakých krajín sveta?“

M. Mamulašvili: „Sú to ľudia väčšinou takí, ktorí majú skúsenosť z boja. A národnosť nezohráva úlohu. Ale mnohí z nich sú spojení s Gruzínskom a sú aj občanmi tejto krajiny.“

Moderátor: „Mamuko, možno je to trochu hrubá otázka, ale prečo vy a vaši spolubojovníci, ktorí sú inej národnosti, ste sa rozhodli bojovať za Ukrajinu?“

M. Mamulašvili: „Ukrajina je veľmi blízkym priateľom Gruzínska. Je dokonca strategickým partnerom. Je to jediná krajina, ktorá pomáhala v ťažkých chvíľach Gruzínsku, takže naša pozícia a to, že sme v Ukrajine považujeme za správne a vojna na Ukrajine je vojna pre každého Gruzínca.“

Moderátor: „A napríklad, čo sa týka ľudí z vašej légie, ktorí nie sú Gruzínci, môžete sa podeliť o to, aká je ich motivácia pomáhať v boji za Ukrajinu?“

M. Mamulašvili: „Mal som stretnutie s každým človekom, ktorý vstupuje do Gruzínskej légie a pýtam sa ich a sanžím sa aj presvedčiť tom, akú má daný človek motiváciu, ktorý prichádza. Každý človek, každá krajina má svoju motiváciu a spája ich jedno. Chcú bojovať za slobodu a za demokraciu.“

Moderátor: „Prejdime k tomu, že ste pred pár dňami prišli na Slovensko. Ako sa vám vo všeobecnosti páči táto krajina? Samozrejme, ak ste stihli niečo pozrieť. A taktiež, s akým cieľom ste zavítali na Slovensko?“

M. Mamulašvili: „Mám mnoho kamarátov v cudzích krajinách, vrátane Slovenska a to všetko je spojené s pomocou pre Ukrajinu. A chcel som využiť možnosť poďakovať sa MO SR, ktoré urobilo veľmi veľa pre Ukrajinu. A taktiež poďakovať sa každému Slovákov, ktorý pomohol pri boji za demokraciu.“

Moderátor: „Ako vnímate možno taký psychologický prechod, napríklad, keď ste pred pár dňami boli na fronte, tam ste počuli rôzne výbuchy, výstrely, sirény v ukrajinských mestách a potom ste prišli sem, na Slovensko, kde nie je vojna, a tu to všetko nie je počuť?“

M. Mamulašvili: „V princípe som si na to zvykol, lebo veľmi často musím cestovať a rozprávať sa s partnermi Ukrajiny v rôznych svetových krajinách. Je to veľký kontrast, to musím povedať, je to úplne iný svet, keď vyjdeš von na ulicu, v meste, kde je mier.“

Moderátor: „A sú veci, ktoré vás môžu napríklad prekvapiť, alebo sa vám nepáčia, alebo naopak vás potešia po tom, ako prídete z frontovej línie do miest kde nie je cítiť vojnu?“

M. Mamulašvili: „Práve naopak, páči sa mi, že ľudia môžu oddychovať, užívať si život. A myslím si, že pre každého vojaka a každému vojakovi to prináša radosť, keď vidí to, že ľudia, obyčajní ľudia, civilisti, môžu jednoducho oddychovať a užívať si život. To je cieľom myslím si každého Ukrajinca, aby bol na svete mier.“

Moderátor: „Čo pre vás, pár slovami, znamená Rusko. Rusko, to je čo?“

M. Mamulašvili: „Rusko je to necivilizovaný štát, barbarský štát, je to posledný barbarský štát, ktorý nemôže existovať v súčasnom svete v harmónii s inými krajinami. Sú to ľudia, ktorí nie sú ochotní spolupracovať a celé svoje dejiny len ničili. Týka sa to aj Gruzínska, aj Ukrajiny, aj iných krajín, ktoré buď boli alebo neboli krajinami bývalého ZSSR.“

Moderátor: „Už sme spomínali, že ste od štrnástich rokov bojovali proti Rusku. Ak je to možné, spomeňte si, aké to boli momenty vo vašom živote. Tiež je známe, že Rusi vás vtedy zobrali do zajatia. Ak môžete o tom hovoriť, tak povedzte, prosím, pár vecí o tom, ako ste prežili to zajatie.“

M. Mamulašvili: „Ako ešte teenager bol som u generála a ten vysvetľoval, čo to je Rusko. Sú to barbari, ktorí, opakujem, nemôžu spolu žiť s inými národmi. Rusko po rozpade ZSSR napadlo ako prvé Gruzínsko, boli sme prvou obeťou ruskej agresie za tieto roky, dokonca niekoľkokrát. Čiže za tieto roky som videl, čo také je Rusko. Nerád rozprávam o politike iných krajín, odporúčal by som im, aby sa pozreli do histórie Ruska a pochopili, nakoľko nebezpečná je táto krajina a aké nebezpečenstvo predstavuje nielen pre Ukrajinu, ale aj pre krajiny, ktoré sa nachádzajú na hraniciach s Ukrajinou.“

Moderátor: „A čo sa týka vášho zajatia?“

M. Mamulašvili: „Moje zajatie? Keď som mal 14 rokov, viete, je to jedno z najťažších období v živote a bol to moment, kedy som pochopil, čo predstavuje Rusko. Bolo to aj bolestivé.“

Moderátor: „A keď ste spomenuli, že Rusi sú ľudia, ktorí nemôžu spolu existovať s inými, tak máte na mysli všetkých Rusov, alebo len niektorých?“

M. Mamulašvili: „Každého Rusa, lebo každý Rus dnes odsúhlasil Putinovi vojnu v cudzej krajine. Takže za to nesú zodpovednosť nielen politickí predstavitelia, ale celý ruský národ. A to je ten barbarský národ.“

Moderátor: „Čo sa týka tých Rusov, ktorí bojujú v medzinárodnej Légii Slobody na Ukrajine, aký je váš postoj k týmto Rusom?“

M. Mamulašvili: „Viete, nepoznám ich osobne, a po druhé, pokiaľ viem, táto légia vznikla po začatí vojny 24. Ale toto bolo potrebné na to, aby si uvedomili, čo sa dialo, pričom toto sa dialo, táto vojna už 9 rokov dozadu. A v každom prípade nemáme kontakt s ruskými jednotkami.“

Moderátor: „Ale podľa vášho názoru, tí Rusi, ktorí bojujú za?“

M. Mamulašvili: „Myslím si, že to robia na ideologickom základe, robia to úplne z čistého srdca.“

Moderátor: „Ale považujete ich tiež za vinných, aj napriek tomu, že teraz bojujú na strane Ukrajiny?“

M. Mamulašvili: „Nechcem ich porovnávať s tými Rusmi, keďže prelievajú krv, ale opakujem, ja dúfam, teda myslím si, že to robia z ideologických dôvodov.“

Moderátor: „Nedávno ste boli v prvej línii frontu, povedzte nám, aj pre slovenských divákov, aká je tam skutočná situácia, aby sme mali o tom nejakú predstavu a jasnosť v tom. Samozrejme, ak môžete o tom hovoriť.“

M. Mamulašvili: „Môžem povedať, že situácia sa pomaly preklápa pre našu výhodu, pre Ukrajinu. Rusi už stratili motiváciu a stratili ju už v podstate po troch mesiacoch tejto vojny. A v princípe nemajú sa za čo biť, za čo bojovať, okrem krádeží, znásilňovania, únosov detí. A v tomto momente si myslím, že sú

úplne demoralizovaní a je pre nich ťažko nosiť zbraň. Hoci existuje časť týchto vojakov, ktorí chcú ešte okrádať Ukrajincov a ktorí radi berú do ruky zbrane. Ale dúfam, že v blízkej budúcnosti už nebudú.“

Moderátor: „Mamuko, vy bojujete proti Rusom už takmer piatykrát. Zmenil sa nejak ich štýl vedenia vojny, alebo je to rovnaké?“

M. Mamulašvili: „Nijak sa nezmenil. Ruská armáda sa nevyvíjala a nevyvíja sa. Môžem povedať, že už od 90. rokov, som si istý, že sa nevyvíjali ani od rozpadu ZSSR. Takže ich taktika sa nemení, ostávajú takými barbarskými, akými boli vždy a do dnešných dní bojujeme v podstate s barbarmi.“

Moderátor: „Myslíte si, že ruská armáda počas tejto vojny má motiváciu iba všetko rabovať a ničieť, alebo Rusi majú nejakú možno ideologickú motiváciu?“

M. Mamulašvili: „Nie je tam prítomná žiadna ideológia, je to len o tom, aby sa obohatili na účet svojich susedov. To je v podstate ideológia skutočného Rusa. To učia svoje deti a to učia celý ruský národ.“

Moderátor: „A čo sa týka ukrajinských vojakov, ako ich môžete porovnať z vojenského hľadiska, sú lepší ako Rusi, alebo v čom ich vedenie vojny je odlišné od ruskej armády?“

M. Mamulašvili: „Ukrajinská armáda, sledoval som jej vývoj už od začiatku vojny, lebo Gruzínsko bolo prvé, ktoré začalo trénovať ukrajinskú armádu, od roku 2014 a teraz je nás najviac bojaschopných armád na svete, prešla si už v podstate 9 rokov vojny.“

Moderátor: „Poznamenali ste, že ukrajinská armáda má veľa skúseností. Myslíte si, že si Ukrajina zaslúži byť členom NATO?“

M. Mamulašvili: „Myslím si, že Ukrajina sa určite stane členskou krajinou NATO a Ukrajina už má svoj vlastný vojenský štandard a má nazbierané skúsenosti a Ukrajina to ukázala v praxi a dokázala to, že je jednou z najviac bojaschopných armád a môže byť z najviac bojaschopných členov NATO.“

Moderátor: „Pokiaľ ide napríklad o to, že Rusko na medzinárodnej úrovni, ale aj vo svete pred celoplošnou inváziou bolo považované za štát, ktorý má druhú najefektívnejšiu armádu vo svete, podľa vás, prečo sa to tak považovalo, keďže sa teraz v praxi ukazuje, že to zrejme nie je tak.“

M. Mamulašvili: „Myslím si, že je to o PR, o propagande, ktorú Rusko publikovalo do sveta. A myslím si, že Rusko prakticky je vojenský impotent, lebo Rusko nedokáže bojovať.“

Moderátor: „Ale ukrajinskí vojaci, aj iní vojaci, ktorí bojujú na strane Ukrajiny to musia mať asi na bojisku ťažké. Keďže ruská armáda má prevahu v počte. Alebo nie?“

M. Mamulašvili: „Myslím si že dnes existuje vojna kvality voči kvantite. Keďže dostávame techniku od západných partnerov, tak my máme tú výhodu, že musíme cítiť ich prevahu v kvalite.“

Moderátor: „Keď Rusi vo svojich médiách hovoria, že majú moderné zbrane, tak keď ste boli na fronte, videli ste tam nejaké moderné ruské technológie, alebo zbrane? Taktiež, či je pravda, že teraz napríklad Rusi začínajú viac používať na fronte staré sovietske tanky alebo zbrane?“

M. Mamulašvili: „Je to výzbroj zo ZSSR a nemyslím si, že by vyvíjali niečo po rozpade ZSSR. Niečo síce majú, ale nedá sa to porovnať s tým a s tou výzbrojou, ktorá bola vyvinutá a vyrobená ešte pred tým. Ale Rusko v súčasnosti bojuje hlavne so sovietskymi zbraňami. A jediné privilegium a výhoda, ktorú dnes majú, to je počet.“

Moderátor: „Čo môžete povedať o všetkými spomenutej protiofenzíve? Čo si o tom myslíte ako vojak?“

M. Mamulašvili: „Myslím si, že protiofenzíva nie je to nejaký špecifický deň, kedy sa to vyhlási, a v ten deň celá armáda začne útočiť. To nie je tak, ako to je vo filmoch. Je to veľmi ťažký, náročný proces a môžem povedať, že protiofenzíva prebieha už teraz. Ukrajinská armáda sa presúva hoci aj malými krokmi na rôznych úsekoch frontu. A tak, že v rámci poskytovania západných modelov výzbroje. Ukrajina môže nakupovať na svoje územie už toto leto.“

Moderátor: „Čiže, dá sa považovať, že ofenzíva už začala?“

M. Mamulašvili: „Áno, podľa mňa tie kroky a postup prebieha na línii boja, tak si myslím, že už sa to začalo.“

Moderátor: „Môže podľa vás táto ofenzíva zásadne zmeniť situáciu na fronte? A môže sa táto vojna skončiť aj na konci tohto roka?“

M. Mamulašvili: „Veľmi dúfam, že sa vojna skončí už toto leto. A v každom prípade, urobíme preto všetko.“

Moderátor: „To znamená, že také myšlienky sú dokonca aj medzi velením, že sa vojna môže skončiť koncom tohto leta?“

M. Mamulašvili: „Áno, určite. Všetko závisí od počtov zbraní, ktoré nám dodajú naši partneri.“

Moderátor: „Totiž to chcete povedať, že sa vojna skončí v tom zmysle, že Ukrajina si vráti všetky dočasne okupované územie?“

M. Mamulašvili: „Áno, áno.“

Moderátor: „Aj vrátane Krymu?“

M. Mamulašvili: „Áno, samozrejme.“

Moderátor: „Ako by ste opísali, čo pre vás znamená víťazstvo Ukrajiny? Ako by ste ho zadefinovali?“

M. Mamulašvili: „Víťazstvo Ukrajiny k danému momentu je to víťazstvo demokracie. V prvom rade. Ukrajina je dnes jediné miesto, kde prebieha fyzický boj za demokraciu vo svete. A myslím si, že mnohé krajiny to chápu. A dúfam, a chcem v to veriť, že všetci Slováci chápu, čomu Ukrajina dnes čelí. A nakoľko je to náročné pre krajinu, ako je Ukrajina. A dnes zastaviť prakticky takúto hordu, akou je ruská armáda.“

Moderátor: „A teraz ohľadom Gruzínska a o vašej vlasti. Myslíte si, že po víťazstve Ukrajiny bude šanca vrátiť dočasne okupované územie Gruzínska?“

M. Mamulašvili: „Určite si Gruzínsko prinavráti tieto územia a ukrajinská vojna priamo vplýva na to, čo sa uskutoční v Gruzínsku. A myslím si, že mnoho Gruzíncov to chápe. A práve preto je dnes najviac Gruzíncov na frontovej línii oproti iným cudzincom.“

Moderátor: „Pokiaľ ide o Gruzíncov a protesty, nedávno v Gruzínsku došlo k protestom proti zákonu zahraničných agentov. A potom aj tu, v západných krajinách dúfali, že to nejako prispeje k tomu, že proruská vláda možno odstúpi. Prečo podľa vás protesty sa zastavili a už nepokračujú?“

M. Mamulašvili: „V prvom rade v Gruzínsku k dnešnému dňu máme absolútne proruskú vládu, ktorá neodpovedá na žiadne reakcie a potreby gruzínskeho spoločenstva. A prijatie zákona o zahraničných agentoch bol ďalší pokus o rusifikáciu Gruzínska. Bol to pokus vlády, ktorý skončil veľmi zle. A prečo nepokračovali tieto protesty? Na to je len jedna odpoveď. A je to na gruzínskej opozícii, aby sa konsolidovala a oni nedokázali zorganizovať do viesť tieto akcie do logického konca.“

Moderátor: „A to, čo hovoria médiá tu, aj v iných krajinách, že po skončení vojny po víťazstve Ukrajiny Rusko sa môže rozpadnúť. Je to naozaj reálne? Či sú to možno len nejaké špekulácie?“

M. Mamulašvili: „Nemyslím si. Myslím si, že Rusko už je na ceste k rozpadu a bude sa rozpadáť na federácie a sú už na to predpoklady. Takže krajiny, ktoré dnes násilne sú v Ruskej federácii, skôr či neskôr pochopia, že Rusko nie je až tak nebezpečné a môžu od neho odísť. Ukrajina na to poukázala ako príklad.“

Moderátor: „A teraz o Bachmute. Nedávno bolo oznámené, že ukrajinská armáda postúpila 2 km okolo Bachmutu a tiež tam vyčistila niekoľko okresov. Čo môžete povedať o tomto meste? Aká je tam situácia? Rusi naozaj z tadiaľ odchádzajú a už pochopili, že je to tam zbytočné míňať sily, alebo ešte stále tam ostávajú?“

M. Mamulašvili: „V Bachmute a aj na iných úsekoch frontu ide ofenzíva smerom vpred, ale dúfam, že aj Bachmut, aj iné miesta a mestá budú de okupované.“

Moderátor: „Mamuko, ste osoba, ktorá prešla piatimi vojnami proti Rusku. Aký záver je možno vyvodiť z tejto vojny proti Rusku?“

M. Mamulašvili: „Nepovedal by som, že v tejto vojne nám Rus ukázala niečo nové. Ja mám neustále deja-vu s tým, čo sa dialo v Gruzínsku. Ako v podstate zabíjali civilistov, a to isté robia aj na Ukrajine. Videli som fotografie rôznych fotografov, ktorí fotili v 90-tych rokoch v Gruzínsku, je to o tom, ako vraždili civilistov a to isté sa dialo v Buči, v kyjevskej oblasti, takže tam nie je žiaden rozdiel. Čiže tá istá krutosť s ktorou zabíjali v Gruzínsku, tak s tou istou zabíjajú aj na Ukrajine. Bohužiaľ ruská vláda a to musí pochopiť každý Európan.“

Moderátor: „Bojujete skôr 30 rokov a asi ste si do istej miery zvykli na toto všetko. A taktiež ste spomenuli, že to je vaša práca. Čo budete robiť, keď sa skončí vojna na Ukrajine?“

M. Mamulašvili: „Viete, Gruzínska légia bude tam, kde bude prebiehať ruská agresia. Gruzínska légia bude existovať po vojne, keď bude Ukrajina de okupovaná a Gruzínska légia bude sa všetkými silami snažiť dosiahnuť rozpad Ruska.“

Moderátor: „Na Slovensku Ukrajinu podporuje veľa ľudí. Medzi nimi aj organizácia Mier Ukrajine, ktorá na čele s českou iniciatívou Dar pre Putina zorganizovali zbierku na zariadenie Božena 5 slovenskej výroby, ktoré pomôže odmiňovať ukrajinské územie. Vy ako vojak, myslíte si, že míny vo všeobecnosti ale aj zamínované územia sú veľmi problematickou a hrozivou súčasťou vojny na Ukrajine?“

M. Mamulašvili: „Áno, po vojne je to jeden z najväčších problémov, ktorej musí vláda čeliť.“

Moderátor: „Aký máte pocit z toho, že Slováci spolu s Čechmi rýchlo zareagovali na nedávne informácie a štatistiky o veľkom počte zamínovaných území na Ukrajine a urobili danú zbierku? Ako to vnímate?“

M. Mamulašvili: „Myslím si, že je to veľmi dobré. Slovenská spoločnosť musí byť aktívne v procesoch, ktoré prebiehajú na Ukrajine. Lebo Slovensko je jednou z krajín, ktoré susedia s Ukrajinou a to, čo prenáša Rusko, to sa týka aj Slovenska a iných krajín. Takže, myslím si, že je to veľmi dobrý krok toto spustenie tejto iniciatívy. A je dobre, že sa pripravuje pomoc Ukrajine.“

Moderátor: „V európskych krajinách, ale aj tu existujú také naratívy, že by sa Ukrajine malo prestať pomáhať z vojenského, ale aj iných hľadísk. Ako by ste zareagovali na takého vyjadrenia od týchto ľudí?“

M. Mamulašvili: „Myslím si, že je to ruská propaganda a ruská provokácia. Chcel by som aby každý Slovák, Čech a Poliak sám prišiel, pozrel si a presvedčil sa o tom, čo urobili Rusi s tými okupovanými územiami, aby pochopili, aké nebezpečenstvo v sebe prináša Rusko. A čo so sebou prináša ruský svet a na základe toho potom si môžu urobiť závery o tom, či treba zastavovať Ukrajinu akúkoľvek pomoc.“

Moderátor: „A aký by bol váš odkaz najprv Slovákom a potom aj Ukrajincom, ktorí boli nútení odísť na Slovensko po totálnej invázii?“

M. Mamulašvili: „Slovákom chcem povedať, že je to blízky národ, ktorý podporoval aj Gruzínsko a podporuje aj Ukrajinu a chcel by som sa poďakovať každému Slovákov za toto. A Ukrajincom chcem povedať, že veľmi skoro, za chvíľku sa vrátite do svojich domovov. A v blízkej budúcnosti úplne oslobodíme Ukrajinu a každý z vás bude mať možnosť budovať novú krajinu.“

Moderátor: „Takými to peknými slovami končíme náš rozhovor s veliteľom Gruzínskej légie M. Mamulašvilim. Ďakujeme vám veľmi pekne za všetok váš čas a za to že ste prišli, Mamuko.“

M. Mamulašvili: „Ďakujem, sláva Ukrajine.“

Moderátor: „Milí diváci, ďakujeme vám, že ste boli s nami a že ste nás sledovali. Uvidíme sa v ďalšom diele Štúdia TA3.“

* * *

Podľa § 25 zákona č. 264/2022 Z. z.: „Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

a) zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby,
b) zabezpečiť **objektívnosť a nestrannosť** spravodajských programov a **programov aktuálnej publicistiky**; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z. „Aktuálna publicistika je program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.“

* * *

Účelom ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. a povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť programov aktuálnej publicistiky je zabezpečiť reálnu možnosť pre recipientov vytvoriť si na predmetnú tému názor na základe pluralitných a rozmanitých, resp. rôznorodých informácií.

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *Manole a iní v. Moldavsko* (rozhodnutie zo 17. 9. 2009) uviedol, že skutočné a účinné uplatňovanie slobody prejavu môže od štátu vyžadovať, aby prijal pozitívne ochranné opatrenia, pričom vzhľadom na význam slobody prejavu „štát musí byť konečným garantom plurality“. V tomto rozhodnutí Európsky súd pre ľudské práva tiež uviedol, že štát má

povinnosť zabezpečiť, aby „verejnosť mala prostredníctvom televízie a rozhlasu prístup k nestranným a presným informáciám a ku škále názorov a komentárov, odrážajúcich okrem iného rôznorodosť politických názorov v krajine“. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *NIT S.R.L. v. Moldavsko* (rozhodnutie Veľkej komory z 5. 4. 2022) uviedol, že „ako sa uvádza v odporúčaní Výboru ministrov CM/Rec (2007)2 o pluralite médií a rozmanitosti mediálneho obsahu...“, „pluralizmus informácií a rozmanitosť mediálneho obsahu nebudú automaticky zaručené znásobením prostriedkov komunikácie ponúkaných verejnosti“. Vyžaduje sa zaručenie rozmanitosti celkového obsahu programu, čo najviac odrážajúceho rôznorodosť názorov, s ktorými sa možno stretnúť v spoločnosti, na ktorú sú programy zamerané.“.

Za hlavné kritériá objektivity sa vo všeobecnosti považujú: relevancia, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absencia stránenia.

Rada sa už opakovane zaoberala požiadavkou zachovania objektivity a nestrannosti v prípade, ak je obsahom programu politická diskusia len s jedným politickým predstaviteľom, resp. len s politickými predstaviteľmi iba jedného politického prúdu, resp. tábora. Z rozhodovacej praxe Rady vyplýva, že v záujme splnenia si povinnosti zabezpečiť objektivitu a nestrannosť nemusí mať takýto program nevyhnutne zastúpenie oboch hlavných prúdov v rámci politickej reprezentácie SR, teda vládnej koalície a opozície. Prítomnosť iba jedného hostia v diskusii a teda absencia oponenta nemusí nevyhnutne znamenať rozpor s požiadavkami objektivnosti a nestrannosti, avšak v takom prípade sú zvýšené nároky na výkon moderátora. Z rozhodovacej praxe Rady vyplýva, že najmä v prípade, ak je hosťom programu zástupca len jedného politického prúdu, je práve úlohou moderátora kladením vyvažujúcich otázok a argumentov zabezpečiť objektivitu a nestrannosť prezentovaných informácií. V prípade potreby je úlohou moderátora upozorniť diskutujúceho na neprítomnosť dotknutej strany a jej nemožnosť brániť sa. Rovnako by mal podľa možnosti konfrontovať jednotlivé tvrdenia hostí vyznievajúce kriticky s názormi a argumentmi druhej strany.

Vyššie uvedené princípy sú analogicky uplatniteľné aj v takých programoch aktuálnej publicistiky, ktorých obsahom je diskusia moderátora s hosťom, ktorý nie je politikom, ale témy diskusie sú tematicky späté so spravodajstvom alebo diskusia obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja alebo politické stanoviská k udalostiam.

Obsah diskusného programu tvoria v prevažnej miere hodnotiace komentáre, resp. hodnotiace úsudky, pri ktorých je posudzovanie pravdivosti nemožné a vylúčené. V diskusnom programe prezentované hodnotiace úsudky na rôzne spoločenské a politické témy teda nemožno označiť za objektívne pravdivé ani nepravdivé.

V prípade prezentovania kontroverzných tém je posúdenie „správnosti“ hodnotiacich úsudkov veľmi často vecou subjektívneho vnímania. Názory a predstava o správnosti v programe prezentovaných hodnotiacich úsudkov sa tak, ako to je politike vlastné, v jednotlivých politických táboroch resp. prúdoch líšia. Pre naplnenie požiadavky objektivnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky, ktorý pojednáva o kontroverzných témach, teda nie je nevyhnutné prezentovať iba objektívne fakty. Je však potrebné zabezpečiť názorovú pluralitu tak, aby si recipient mohol vytvoriť ucelený názor na predmetnú tému a ponúknuť mu za týmto účelom viaceré relevantné názory alebo informácie.

Požiadavka na poskytnutie všestranných informácií v súvislosti s funkciou a prácou moderátora vychádza pritom aj z judikatúry Najvyššieho súdu SR, ako aj Krajského súdu v Bratislave, ktorí vo svojich rozsudkoch opakovane skonštatovali:

Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. mája 2012, sp. zn. 4 Sžo 13/2012:

„Úloha moderátora je v predmetnom programe nepochybne dôležitá pri usmerňovaní samotného priebehu diskusie a v prípade potreby je jeho úlohou upozorniť diskutujúcich na neprítomnosť diskusiou

dotknutej osoby a jej nemožnosť brániť sa. Rovnako by mal konfrontovať jednotlivé tvrdenia hostí vyznievajúce kriticky s názormi a argumentmi druhej strany. ...“

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 15. októbra 2013, sp. zn. 5 S 164/2012-105:

„Súd po vypočítaní záznamu tejto relácie a oboznámením sa s administratívnym spisom žalovanej dospel k záveru, že žalobca porušil povinnosti vyplývajúce zo skôr vyplývajúcich ustanovení. Z postoja zúčastnených hostí k nastoleným otázkam odznali aj názory, ktoré vyzneli negatívne voči politickým predstaviteľom presadzujúcim vznik samostatnej Slovenskej republiky. V diskusii nebol prítomný politický reprezentant druhej názorovej skupiny danej problematiky, a teda bolo úlohou moderátora programu usmerňovať diskusiu, upozorniť diskutujúcich v prípade, že ich vyjadrenia smerovali voči konkrétnym subjektom či osobám, ktoré neboli prítomné v štúdiu, a teda nemohli na ne reagovať.“

Ako už bolo uvedené vyššie, zákon neustanovuje presný spôsob, akým má vysielateľ zabezpečiť splnenie povinnosti podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. Z povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programov aktuálnej publicistiky nevyplýva, že vždy musí ísť o dialóg viacerých hostí v programe. Aj v prípade monológu, resp. jedného hosťa v programe môže byť dodržaná povinnosť objektivnosti a nestrannosti, k čomu naopak nemusí, za istých podmienok, prísť ani v debata s viacerými účinkujúcimi. Objektivnosť a nestrannosť programov aktuálnej publicistiky tak nemožno posudzovať formalisticky.

Povinnosť zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. neznamená povinnosť vysielateľa „opravovať“ vyjadrenia, ktoré nie sú v súlade s oficiálnou politickou líniou štátu. Povinnosť vysielateľa spočíva vo vyvažovaní kontroverzných, sporných či jednostranných pohľadov, pričom na účely takéhoto vyvažovania disponuje širokou paletou možností. Pre naplnenie požiadavky objektivnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky nie je nevyhnutné prezentovať výhradne objektivné informácie, je však potrebné zabezpečiť vo vysielaní názorovú pluralitu tak, aby si recipient mohol vytvoriť názor na predmetnú tému na základe pluralitných a rozmanitých informácií.

* * *

K porušeniu povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. v správnom konaní č. REO-RPMS/2023/01139

Správne konanie č. REO-RPMS/2023/01139 bolo začaté z dôvodu, že vysielateľ C.E.N. s.r.o. odvysielaním programu *Štúdio TA3* dňa 27. 5. 2023 o cca 20:00 hod. na programovej službe TA3 mohol porušiť § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách tým, že k zovšeobecňujúcim kritickým vyjadreniam hosťa v programe neodznali iné relevantné názory a relevantné protiargumenty a moderátor tieto vyjadrenia hosťa nevyvažoval ani nekládol kritické, resp. doplňujúce otázky.

Obsahom programu *Štúdio TA3* odvysielaného dňa 27. 5. 2023 s témou *Gruzínska légia pomáha Ukrajine* bol rozhovor moderátora programu, ukrajinského redaktora TA3 Vladyslava Jackovj, s veliteľom *Gruzínskej légie* Mamukom Mamulašvilim (tlmočené do slovenského jazyka), ktorý v programe sprostredkoval informácie o aktuálnej situácii na ukrajinskom fronte, popísal, čo je to Gruzínska légia, kto ju tvorí, aké sú jej hlavné ciele, popísal spomienky a skúsenosti počas ruskej okupácie Gruzínska, poukázal na hrozbu politiky Ruska, odkryl zákulisie bojov na fronte, jeho pohľad na vývoj a očakávaný ďalší priebeh vojny, zhodnotil vyzbrojenosť armád zúčastnených v konflikte a načrtnol ďalší scenár vojny, zhodnotil súčasný vnútropolitický vývoj v Gruzínsku a priblížil zákulisie a krutosť bojov, hlavné stratégie a morálku vojakov cudzineckých légii. Okrem vyjadrení týkajúcich sa vývoja vojny a vojenskej taktiky sa hosť programu vyjadril aj na adresu Ruska ako štátu a ruského národa, resp. Rusov.

Podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. je vysielateľ povinný „zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky“.

Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z. „Aktuálna publicistika je program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.“

Keďže témami diskusie s hosťom programu boli okrem iného aj aktuálna situácia na ukrajinskom fronte a pohľad hosta na vývoj a očakávaný ďalší priebeh vojny na Ukrajine, a zároveň je skutočnosťou, že témy súvisiace s vojnou na Ukrajine sú predmetom každodenného spravodajstva, možno konštatovať, že išlo o „program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja“. Podľa názoru Kancelárie program Štúdio TA3 odvysielaný dňa 27. 5. 2023 vzhľadom na svoj obsah spĺňa znaky aktuálnej publicistiky.

V predmetnom programe odzneli, okrem iného, nasledovné vyjadrenia na adresu Ruska ako štátu a ruského národa, resp. Rusov:

Moderátor: „Čo pre vás, pár slovami, znamená Rusko. Rusko, to je čo?“

M. Mamulašvili: „Rusko je to necivilizovaný štát, barbarký štát, je to posledný barbarký štát, ktorý nemôže existovať v súčasnom svete v harmónii s inými krajinami. Sú to ľudia, ktorí nie sú ochotní spolupracovať a celé svoje dejiny len ničili. Týka sa to aj Gruzínska, aj Ukrajiny, aj iných krajín, ktoré buď boli alebo neboli krajinami bývalého ZSSR.“

Moderátor: „Už sme spomínali, že ste od štrnástich rokov bojovali proti Rusku. Ak je to možné, spomeňte si, aké to boli momenty vo vašom živote. Tiež je známe, že Rusi vás vtedy zobrali do zajatia. Ak môžete o tom hovoriť, tak povedzte, prosím, pár vecí o tom, ako ste prežili to zajatie.“

M. Mamulašvili: „Ako ešte teenager bol som u generála a ten vysvetľoval, čo to je Rusko. Sú to barbari, ktorí, opakujem, nemôžu spolu žiť s inými národmi. Rusko po rozpade ZSSR napadlo ako prvé Gruzínsko, boli sme prvou obeťou ruskej agresie za tieto roky, dokonca niekoľkokrát. Čiže za tieto roky som videl, čo také je Rusko. Nerád rozprávam o politike iných krajín, odporúčal by som im, aby sa pozreli do histórie Ruska a pochopili, nakoľko nebezpečná je táto krajina a aké nebezpečenstvo predstavuje nielen pre Ukrajinu, ale aj pre krajiny, ktoré sa nachádzajú na hraniciach s Ukrajinou.“

Moderátor: „A čo sa týka vášho zajatia?“

M. Mamulašvili: „Moje zajatie? Keď som mal 14 rokov, viete, je to jedno z najťažších období v živote a bol to moment, kedy som pochopil, čo predstavuje Rusko. Bolo to aj bolestivé.“

Moderátor: „A keď ste spomenuli, že Rusi sú ľudia, ktorí nemôžu spolu existovať s inými, tak máte na mysli všetkých Rusov, alebo len niektorých?“

M. Mamulašvili: „Každého Rusa, lebo každý Rus dnes odsúhlasil Putinovi vojnu v cudzej krajine. Takže za to nesú zodpovednosť nielen politickí predstavitelia, ale celý ruský národ. A to je ten barbarký národ.“

Moderátor: „Čo sa týka tých Rusov, ktorí bojujú v medzinárodnej Légii Slobody na Ukrajine, aký je váš postoj k týmto Rusom?“

M. Mamulašvili: „Viete, nepoznám ich osobne, a po druhé, pokiaľ viem, táto légia vznikla po začatí vojny 24. Ale toto bolo potrebné na to, aby si uvedomili, čo sa dialo, pričom toto sa dialo, táto vojna už 9 rokov dozadu. A v každom prípade nemáme kontakt s ruskými jednotkami.“

Moderátor: „Ale podľa vášho názoru, tí Rusi, ktorí bojujú za?“

M. Mamulašvili: „Myslím si, že to robia na ideologickom základe, robia to úplne z čistého srdca.“

Moderátor: „Ale považujete ich tiež za vinných, aj napriek tomu, že teraz bojujú na strane Ukrajiny?“

M. Mamulašvili: „Nechcem ich porovnávať s tými Rusmi, keďže prelievajú krv, ale opakujem, ja dúfam, teda myslím si, že to robia z ideologických dôvodov.“

Moderátor: „Nedávno ste boli v prvej línii frontu, povedzte nám, aj pre slovenských divákov, aká je tam skutočná situácia, aby sme mali o tom nejakú predstavu a jasnosť v tom. Samozrejme, ak môžete o tom hovoriť.“

M. Mamulašvili: „Môžem povedať, že situácia sa pomaly preklápa pre našu výhodu, pre Ukrajinu. Rusi už stratili motiváciu a stratili ju už v podstate po troch mesiacoch tejto vojny. A v princípe nemajú sa za čo biť, za čo bojovať, okrem krádeží, znásilňovania, únosov detí. A v tomto momente si myslím, že sú úplne demoralizovaní a je pre nich ťažko nosiť zbraň. Hoci existuje časť týchto vojakov, ktorí chcú ešte okrádať Ukrajincov a ktorí radi berú do ruky zbraň. Ale dúfam, že v blízkej budúcnosti už nebudú.“

Moderátor: „Mamuko, vy bojujete proti Rusom už takmer piatykrát. Zmenil sa nejak ich štýl vedenia vojny, alebo je to rovnaké?“

M. Mamulašvili: „Nijak sa nezmenil. Ruská armáda sa nevyvíjala a nevyvíja sa. Môžem povedať, že už od 90. rokov, som si istý, že sa nevyvíjali ani od rozpadu ZSSR. Takže ich taktika sa nemení, ostávajú takými barbarskými, akými boli vždy a do dnešných dní bojujeme v podstate s barbarmi.“

Moderátor: „Myslíte si, že ruská armáda počas tejto vojny má motiváciu iba všetko rabovať a ničiť, alebo Rusi majú nejakú možno ideologickú motiváciu?“

M. Mamulašvili: „**Nie je tam prítomná žiadna ideológia, je to len o tom, aby sa obohatili na účet svojich susedov. To je v podstate ideológia skutočného Rusa. To učia svoje deti a to učia celý ruský národ.**“

Po tomto dialógu medzi moderátorom a hosťom nasledovala diskusia o vývoji vojny na Ukrajine, a potom sa moderátor a hosť znovu vrátili k hodnoteniu Ruska ako štátu, a to nasledovnými vyjadreniami:

Moderátor: „Mamuko, ste osoba, ktorá prešla piatimi vojnami proti Rusku. Aký záver je možno vyvodiť z tejto vojny proti Rusku?“

M. Mamulašvili: „**Nepovedal by som, že v tejto vojne nám Rus ukázala niečo nové. Ja mám neustále deja-vu s tým, čo sa dialo v Gruzínsku. Ako v podstate zabíjali civilistov, a to isté robia aj na Ukrajine. Videl som fotografie rôznych fotografov, ktorí fotili v 90-tych rokoch v Gruzínsku, je to o tom, ako vraždili civilistov a to isté sa dialo v Buči, v kyjevskej oblasti, takže tam nie je žiaden rozdiel. Čiže tá istá krutosť s ktorou zabíjali v Gruzínsku, tak s tou istou zabíjajú aj na Ukrajine. Bohužiaľ ruská vláda a to musí pochopiť každý Európan.**“

Pred záverom programu sa hosť ešte raz vrátil k hodnoteniu Ruska ako štátu, a uviedol:

Moderátor: „V európskych krajinách, ale aj tu existujú také naratívy, že by sa Ukrajine malo prestať pomáhať z vojenského, ale aj iných hľadísk. Ako by ste zareagovali na takéto vyjadrenia od týchto ľudí?“

M. Mamulašvili: „Myslím si, že je to ruská propaganda a ruská provokácia. **Chcel by som aby každý Slovak, Čech a Poliak sám prišiel, pozrel si a presvedčil sa o tom, čo urobili Rusi s tými okupovanými územiami, aby pochopili, aké nebezpečenstvo v sebe prináša Rusko. A čo so sebou prináša ruský svet a na základe toho potom si môžu urobiť závery o tom, či treba zastavovať Ukrajinu akúkoľvek pomoc.**“

Z vyššie uvedených citátov vyplýva, že dialóg medzi moderátorom a hosťom programu tvorili navzájom nadväzujúce otázky a odpovede. Otázky moderátora a odpovede hosta programu boli navzájom previazané a tvorili jeden významový celok a preto vyjadrenia hosta programu a vyznenie celého programu treba posudzovať v kontexte celého dialógu a v kontexte otázok položených moderátorom.

Z vyššie uvedených citátov vyplýva, že hosť programu urobil viaceré zovšeobecňujúce negatívne vyjadrenia na adresu Ruska ako štátu, resp. politického režimu, ako aj ľudí v Rusku, ruského národa, resp. Rusov.

Je preto potrebné posúdiť, či v záujme dodržania zákonnej povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky moderátor na tieto vyjadrenia dostatočným spôsobom vyvažujúco reagoval.

Pri tomto posudzovaní je potrebné **zohľadniť aj všeobecné princípy vzťahujúce sa na slobodu prejavu**. Čo sa týka všeobecných princípov, podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva je zvýšená ochrana slobode prejavu poskytovaná vtedy, ak sa vyjadrenia urobené v médiách týkajú **vecí verejného záujmu** (napr. rozhodnutia *Thorgeir Thorgeirson v. Island* alebo *Bladet Tromsø a Stensaas v. Nórsko*). Možno konštatovať, že téma vojny na Ukrajine je vecou verejného záujmu, a preto vyjadrenia na túto tému požívajú vysokú mieru slobody prejavu.

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva je potrebné rozlišovať, či je vyjadrenie **skutkovým tvrdením** (tvrdením nejakého faktu), alebo či je **hodnotiacim úsudkom**. Je teda podstatné, či obsahom vyjadrenia sú empiricky overiteľné fakty, teda konštatovanie určitej objektívnej skutočnosti, alebo či má vyjadrenie charakter hodnotiaceho úsudku, t.j. subjektívneho názoru či postoja.¹ Skutkové tvrdenie (nazývané aj „fakt“) je teda tvrdenie, o ktorom možno jednoznačne povedať, že je pravdivé alebo nepravdivé. Hodnotiaci úsudok (resp. názor, postoj) je naopak tvrdenie, ktorého pravdivosť sa nedá objektívne preukázať a nemôže sa ani vyžadovať, aby bola pravdivosť hodnotiacich úsudkov preukázaná. **Hodnotiace úsudky preto požívajú vysokú mieru slobody prejavu**. Z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva však vyplýva, že aj hodnotiaci úsudok môže byť excesom a nemusí byť chránený slobodou prejavu – a to najmä vtedy, keď hodnotiaci úsudok nemá faktický (skutkový) základ, z ktorého by bol vyvodený. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutiach *Lindon, Otchakovsky-Laurens a July v. Francúzsko* a *Otegi Mondragon v. Španielsko* uviedol: „Aj v prípade, že vyjadrenie predstavuje hodnotiaci úsudok, musí existovať dostatočný skutkový základ na jeho podporu, v opačnom prípade bude neprimerané.“ Európsky súd pre ľudské práva však zároveň uvádza, že pri uvádzaní názorov či hodnotiacich úsudkov nie je vždy potrebné súčasne výslovne uviesť aj fakty, na ktorých sa názory zakladajú. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí *Otegi Mondragon v. Španielsko* uviedol, že „povinnosť uviesť skutočnosti na podporu hodnotiaceho úsudku je menej prísna, ak sú informácie už známe širokej verejnosti“. V rozhodnutí *Feldek v. Slovensko* Európsky súd pre ľudské práva uviedol: „...Súd zásadne nemôže prijať tvrdenie, že hodnotiaci výrok môže byť za takýto považovaný, len ak je sprevádzaný faktami, na ktorých bol výrok založený... Nevyhnutnosť spojenia medzi hodnotiacim výrokom a faktami na jeho podporu sa môže pohybovať od prípadu k prípadu podľa osobitných okolností. V tejto veci je Súd uspokojený tým, že hodnotiaci výrok, ktorý urobil sťažovateľ, bol založený na informáciách, ktoré už boli známe širšej verejnosti...“ Ak sú teda určité fakty všeobecne známe, médiá pri vyjadrovaní hodnotiacich úsudkov alebo názorov nemusia výslovne odkazovať na tieto známe fakty. Z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva *Thorgeir Thorgeirson v. Island* možno vyvodiť, že hodnotiace úsudky môžu byť založené aj na zvestiach alebo príbehoch, ktoré sú širokou verejnosťou považované za pravdivé, pričom nemusia byť preukázané striktnými faktami.

Častokrát však môže byť sporné, či ide o skutkové tvrdenie alebo o hodnotiaci úsudok. Ako príklad možno uviesť, že Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí *Feldek v. Slovensko* posudzoval situáciu, či možno výrok, že minister má „fašistickú minulosť“, považovať za skutkové tvrdenie faktu, že minister aktívne propagoval fašistické ideály. Hoci vnútroštátne súdy považovali výrok o „fašistickej minulosti“ za skutkové tvrdenie, že minister aktívne propagoval fašizmus (a autora výroku odsúdili za to, že túto skutočnosť nepreukázal), Európsky súd pre ľudské práva tento výrok vyhodnotil ako hodnotiaci úsudok, resp. hodnotenie všeobecne známej skutočnosti, že minister bol členom Hlinkovej mládeže a zúčastnil sa špeciálneho výcviku tejto organizácie. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí uviedol: „Súd sa rovnako nemôže podpísať pod reštriktívnu definíciu pojmu „fašistická minulosť“. Pojem je široký, môže v tých, čo ho čítajú, vyvolať rôzne predstavy, pokiaľ ide o jeho obsah a význam. Jednou z nich môže byť tá, že osoba bola vo fašistickej organizácii ako člen, dokonca aj keď to nebolo spojené s osobitnými aktivitami propagujúcimi fašistické ideály.“

Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva sa chráni sa nielen obsah prejavu ale aj spôsob, resp. forma, ktorými sú názory vyjadrované. Slobodou prejavu môžu byť chránené aj expresívne vyjadrenia. V rozhodnutí *Handyside v. Spojené kráľovstvo* Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že „sloboda

¹ Napr. Bartoň, M.: Svoboda projevu: princípy, garance, meze. Praha: Nakladatelství Leges s. r. o., 2010, s. 85

prejavu sa vzťahuje nielen na „informácie“ alebo „myšlienky“, ktoré sú prijímané priaznivo alebo sú považované za neškodné alebo je k nim zaujímavý ľahostajný postoj, ale aj na také, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo určitú časť obyvateľstva. Také sú požiadavky pluralizmu, tolerancie a znášanlivosti, bez ktorých nemôže existovať demokratická spoločnosť.“ Odborná literatúra o forme vyjadrení uvádza: „Sloboda prejavu chráni nielen obsahovú náplň myšlienok a informácií, ale aj formu, v ktorej sú vyjadrované. ... K prebudeniu verejnosti z letargie je niekedy nutné použiť aj ostrejších výrazov, ktoré by za iných okolností mohli byť považované za urážlivé. Požiadavka, aby každá kritika mala umiernenú podobu, by na škodu veci zbavovala kritiku určitého emocionálneho náboja, ktorý má často svoje opodstatnenie.“²

V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, však treba **odlíšiť** vyjadrenia hostá **na adresu Ruska ako štátu alebo politického režimu** od vyjadrení **na adresu ruského národa, resp. Rusov**.

K vyjadreniam hostá programu na adresu Ruska ako štátu alebo politického režimu:

Možno konštatovať, že host programu po hodnotení Ruska ako barbarského štátu, a to konkrétne slovami „**Rusko je to necivilizovaný štát, barbarský štát, je to posledný barbarský štát, ktorý nemôže existovať v súčasnom svete v harmónii s inými krajinami.**“ následne aj naznačil fakty, na základe ktorých vyvodil takéto hodnotenie, a to slovami „*Týka sa to aj Gruzínska, aj Ukrajiny, aj iných krajín, ktoré buď boli alebo neboli krajinami bývalého ZSSR.*“, čím zjavne myslel vojenský útok Ruska voči Gruzínsku a Ukrajinu.

Host programu tiež po hodnotení Ruska výrazom „sú to barbari“, a to konkrétne slovami „**Ako ešte teenager bol som u generála a ten vysvetľoval, čo to je Rusko. Sú to barbari, ktorí, opakujem, nemôžu spolu žiť s inými národmi.**“ následne uviedol fakty, na základe ktorých vyvodil takéto hodnotenie, a to slovami: „*Rusko po rozpade ZSSR napadlo ako prvé Gruzínsko, boli sme prvou obeťou ruskej agresie za tieto roky, dokonca niekoľkokrát. Čiže za tieto roky som videl, čo také je Rusko. Nerád rozprávam o politike iných krajín, odporúčal by som im, aby sa pozreli do histórie Ruska a pochopili, nakoľko nebezpečná je táto krajina a aké nebezpečenstvo predstavuje nielen pre Ukrajinu, ale aj pre krajiny, ktoré sa nachádzajú na hraniciach s Ukrajinou.*“

Negatívne a expresívne hodnotenie Ruska ako štátu alebo politického režimu, urobené na základe histórie a politických krokov Ruska ako štátu a politického režimu, je **hodnotiacim úsudkom, ktorý vychádza z existujúceho faktického základu** a z informácií, ktoré sú všeobecne známe, ktoré sú známe aj širšej verejnosti a ktoré boli hostom programu aj výslovne naznačené.

Z prepisu skutkového stavu vyplýva, že host programu uviedol na adresu Ruska ako štátu, resp. politického režimu aj ďalšie vyjadrenia, ktoré nadväzovali na jeho skôr urobené vyjadrenia na adresu Ruska ako štátu. Ide o vyjadrenie hostá v znení: „*Nepovedal by som, že v tejto vojne nám Rus ukázala niečo nové. Ja mám neustále deja-vu s tým, čo sa dialo v Gruzínsku. Ako v podstate zabíjali civilistov, a to isté robia aj na Ukrajine. Videl som fotografie rôznych fotografov, ktorí fotili v 90-tych rokoch v Gruzínsku, je to o tom, ako vraždili civilistov a to isté sa dialo v Buči, v kyjevskej oblasti, takže tam nie je žiaden rozdiel. Čiže tá istá krutosť s ktorou zabíjali v Gruzínsku, tak s tou istou zabíjajú aj na Ukrajine. Bohužiaľ ruská vláda a to musí pochopiť každý Európan.*“ Ide tiež o vyjadrenie hostá v znení: „*Chcel by som aby každý Slováč, Čech a Poliak sám prišiel, pozrel si a presvedčil sa o tom, čo urobili Rusi s tými okupovanými územiami, aby pochopili, aké nebezpečenstvo v sebe prináša Rusko. A čo so sebou prináša ruský svet a na základe toho potom si môžu urobiť závery o tom, či treba zastavovať Ukrajinu akúkoľvek pomoc.*“

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že kritika vlády, a teda aj kritické vyjadrenia na adresu určitého štátu, resp. politického režimu určitého štátu, požívajú veľmi vysokú mieru slobody

² Herczeg, J.: Meze svobody projevu. Praha: Nakladatelství Orac, 2004, s. 71.

prejavu – a to ešte vyššiu mieru slobody prejavu, ako kritické vyjadrenia na adresu politikov. Európsky súd v rozhodnutí *Castells v. Španielsko* uviedol, že „**limity prípustnej kritiky sú širšie, ak ide o vládu a to v porovnaní so súkromnými osobami, či dokonca aj s politikmi. V demokratickej spoločnosti musí byť konanie i nečinnosť vlády predmetom prísneho prieskumu nielen zo stranu orgánov zákonodarnej či súdnej moci, ale aj zo strany tlače a verejnej mienky.**“

Možno preto konštatovať, že kritické vyjadrenia na adresu Ruska ako štátu alebo kritické vyjadrenia na adresu Ruska ako politického režimu požívajú veľmi vysokú mieru slobody prejavu. Zároveň, kritiku Ruska ako štátu alebo Ruska ako politického režimu nemožno stotožňovať s kritikou ruského národa alebo Rusov. Z historického vývoja je zrejmé, že štáty boli a sú častokrát ovládané autoritatívnymi vládcami, diktátormi či vojenskými skupinami a preto vlastnosti politických režimov štátov nemožno stotožňovať s vlastnosťami obyvateľov týchto štátov alebo s vlastnosťami celých národov obývajúcich tieto štáty.

Vyššie uvedené vyjadrenia hostá programu týkajúce sa Ruska ako štátu, resp. Ruska ako politického režimu, možno považovať za hodnotiace úsudky, ktoré hosť vyvodil zo všeobecne známych faktov alebo informácií, z dejinných faktov a udalostí, alebo zo svojich bezprostredných životných skúseností, napríklad na základe toho, že bol v ruskom zajatí, a preto požívajú vysokú mieru slobody prejavu, a to napriek tomu, že boli expresívne a emotívne. Z toho dôvodu sa ani od vysielateľa, resp. moderátora nevyžaduje taká vysoká miera aktivity čo sa týka povinnosti vyvažovať takéto hodnotiace úsudky reakciami moderátora.

Keďže hodnotiace úsudky týkajúce sa celého štátu alebo politického režimu, požívajú vysokú mieru slobody prejavu, nereagovanie moderátora na tieto hodnotiace úsudky hostá programu týkajúce sa Ruska ako štátu, resp. Ruska ako politického režimu, ktoré hosť vyvodil zo všeobecne známych faktov alebo informácií, z dejinných faktov a udalostí, alebo zo svojich bezprostredných životných skúseností, pričom niektoré z týchto faktov sám uviedol v rozhovore (napr. slovami „*Rusko po rozpade ZSSR napadlo ako prvé Gruzínsko, boli sme prvou obeťou ruskej agresie za tieto roky, dokonca niekoľkokrát.*“), nemožno považovať za porušenie povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

Z vyššie uvedeného podľa názoru Kancelárie vyplýva, že moderátor nebol povinný špecificky reagovať na vyššie uvedené hodnotiace úsudky na adresu Ruska ako štátu alebo politického režimu, a to napríklad doplňujúcou alebo vyjasňujúcou otázkou, alebo otázkou na konkrétne fakty, na základe ktorých hosť urobil svoj hodnotiaci úsudok.

K vyjadreniam hostá programu na adresu ruského národa alebo Rusov:

Možno konštatovať, že negatívne a expresívne zovšeobecňujúce hodnotenie ruského národa alebo Rusov, urobené hosťom na základe jeho bezprostredných životných skúseností s Rusmi, resp. s ruskými vojakmi (proti ruským vojakom bojoval a bol aj v ruskom zajatí), je tiež **hodnotiacim úsudkom**.

Ako bolo uvedené vyššie, kritické vyjadrenia na adresu Ruska ako štátu alebo kritické vyjadrenia na adresu Ruska ako politického režimu požívajú veľmi vysokú mieru slobody prejavu, avšak zovšeobecňujúce negatívne vyjadrenia na adresu celého ruského národa, resp. Rusov je potrebné posudzovať prísnejšie.

Hoci sloboda prejavu chráni aj expresívne alebo emotívne vyjadrenia, podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva **treba veľmi citlivo posudzovať zovšeobecňujúce, stereotypizujúce, paušálne resp. „nálepkujúce“ negatívne vyjadrenia na adresu celých národov alebo národnostných, resp. etnických skupín, a to z dôvodu veľmi negatívneho vplyvu takýchto vyjadrení na ľudskú dôstojnosť, na práva a bezpečnosť príslušníkov národov, národnostných skupín či národnostných menšín a na spoločenskú súdržnosť.**

Z vyššie uvedených citátov z programu vyplýva, že vyjadrenia hostá programu na adresu Ruska ako štátu, resp. politického režimu boli **spojené aj s vyjadreniami na adresu „ľudí“ a „barbarov“** (v znení „*sú to ľudia...*“, „*sú to barbari...*“), pričom týmito výrazmi mohol host myslieť ľudí žijúcich v Rusku, prípadne ľudí, ktorí určujú charakter politického režimu v Rusku.

Išlo konkrétne o vyjadrenia v znení „*Rusko je to necivilizovaný štát, barbarický štát, je to posledný barbarický štát, ktorý nemôže existovať v súčasnom svete v harmónii s inými krajinami. Sú to ľudia, ktorí nie sú ochotní spolupracovať a celé svoje dejiny len ničili.*“ a v znení „*Ako ešte teenager bol som u generála a ten vysvetľoval, čo to je Rusko. Sú to barbari, ktorí, opakujem, nemôžu spolu žiť s inými národmi.*“

Na tieto výroky však moderátor **reagoval vyjasňujúcou otázkou**, ktorou priamo reagoval na možnú negatívnu stereotypizáciu ľudí v Rusku zo strany hostá, a to v znení: „*A keď ste spomenuli, že Rusi sú ľudia, ktorí nemôžu spolu existovať s inými, tak máte na mysli všetkých Rusov, alebo len niektorých?*“

Na túto vyjasňujúcu otázku moderátora reagoval host vyjadrením v znení: „*Každého Rusa, lebo každý Rus dnes odsúhlasil Putinovi vojnu v cudzej krajine. Takže za to nesú zodpovednosť nielen politickí predstavitelia, ale celý ruský národ. A to je ten barbarický národ.*“

Na toto zovšeobecňujúce vyjadrenie o ruskom národe moderátor už priamo nereagoval, či už ďalšou dopĺňujúcou otázkou alebo uvedením iného pohľadu, kontextualizáciou, alebo uvedením relevantných a všeobecne známych skutočností, napríklad skutočnosti, že aj v Rusku sú ľudia, ktorí nesúhlasia s režimom prezidenta V. Putina, že tisíce ľudí po začiatku vojny vo februári 2022 verejne protestovali proti vojenskej agresii voči Ukrajine, a že títo ľudia sú režimom prenasledovaní a mnohí boli uväznení, alebo že mnoho Rusov z Ruska odišlo kvôli nesúhlasu s režimom prezidenta V. Putina.

Moderátor však následne položil hostovi programu tri otázky, čo si host myslí o Rusoch bojujúcich na strane Ukrajiny, a to v znení: „*Čo sa týka tých Rusov, ktorí bojujú v medzinárodnej Légii Slobody na Ukrajine, aký je váš postoj k týmto Rusom?*“, „*Ale podľa vášho názoru, tí Rusi, ktorí bojujú za?*“, „*Ale považujete ich tiež za vinných, aj napriek tomu, že teraz bojujú na strane Ukrajiny?*“.

Tieto otázky položené moderátorom teda výslovne poukazovali na to, že niektorí Rusi bojujú na strane Ukrajiny, a možno konštatovať, že implicitne poukazovali na to, že nie všetci Rusi súhlasia s režimom prezidenta V. Putina a s vojenskou agresiou voči Ukrajine. Tieto otázky preto možno považovať za snahu moderátora o vyváženie predchádzajúcich zovšeobecňujúcich vyjadrení hostá programu o celom ruskom národe.

Na tieto otázky moderátora host programu reagoval okrem iného aj odpoveďou v znení „*Myslím si, že to robia na ideologickom základe, robia to úplne z čistého srdca.*“, ktorou fakticky, resp. implicitne priznal, že podľa jeho názoru títo Rusi nesúhlasia s vojenskou agresiou voči Ukrajine.

Neskôr v programe moderátor položil hostovi otázku v znení „*Myslíte si, že ruská armáda počas tejto vojny má motiváciu iba všetko rabovať a ničiť, alebo Rusi majú nejakú možno ideologickú motiváciu?*“ Na túto otázku host programu odpovedal nasledovne: „*Nie je tam prítomná žiadna ideológia, je to len o tom, aby sa obohatili na účet svojich susedov. To je v podstate ideológia skutočného Rusa. To učia svoje deti a to učia celý ruský národ.*“

Moderátor na toto vyjadrenie priamo nereagoval, ale položil hostovi ďalšiu otázku týkajúcu sa porovnania ukrajinských a ruských vojakov.

Je preto potrebné posúdiť, či skutočnosť, že moderátor výslovne nereagoval na konkrétne negatívne zovšeobecňujúce vyjadrenia hostá programu v znení „*...každý Rus dnes odsúhlasil Putinovi vojnu*

v cudzej krajine. Takže za to nesú zodpovednosť nielen politickí predstavitelia, ale celý ruský národ. A to je ten barbarský národ.“ a v znení „Nie je tam prítomná žiadna ideológia, je to len o tom, aby sa obohatili na účet svojich susedov. To je v podstate ideológia skutočného Rusa. To učia svoje deti a to učia celý ruský národ.“ malo za dôsledok absenciu objektivity a nestrannosti predmetného programu aktuálnej publicistiky.

Podľa názoru Kancelárie možno konštatovať, že čo sa týka posúdenia objektivity a nestrannosti, možno prípad predmetného programu považovať za **hraničný prípad**, v ktorom je potrebné dôkladne zvážiť všetky aspekty prípadu a dôsledky rozhodnutia, pričom je tiež potrebné dôkladne zvážiť aj prípadné udelenie sankcie, aby vyžadovanie reakcií moderátora pod hrozbou sankcie nebolo neprimeraným bremenom kladeným na vysielateľa.

* * *

Účastník konania vo svojom vyjadrení k predmetu správneho konania uviedol:

„K možnému porušeniu povinnosti vysielateľa vyplývajúcej z ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. vysielateľ uvádza, že má zato, že svoju zákonnú povinnosť odvysielaním programu Štúdio TA3 dňa 27.05.2023 neporušil.

Vysielateľ zastáva právny názor, že nestrannosť a objektívnosť vysielaného programu je potrebné posudzovať v širšom ponímaní, a to jednak individuálne pre každý program osobitne z pohľadu druhu programu a jeho dramaturgie (§ 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.) a zároveň alternatívne, v kontexte s obsahom vysielania celej televíznej programovej služby (§ 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z.). Tento právny názor vysielateľa platí osobitne pri kontinuálne sa vyvíjajúcich udalostiach zásadného významu, na ktoré programová služba reaguje neustálym vysielaním relácií a reportáží rozoberajúcich danú tému. Podľa druhu programu je daná téma opakovane spracúvaná rôznym spôsobom a z rôznych pohľadov, pričom pri posudzovaní objektívnosti a vyváženosti vysielania je potrebné vziať do úvahy všetky vysielania posudzovaného programu ako aj všetky programy vysielané televíznou programovou službou spoločne. V prípade zásadných a kontinuálne sa vyvíjajúcich tém, akou vojnový konflikt na Ukrajine bezpochyby je, nie je reálne možné (a ani potrebné) v každom samostatnom programe a v každom jednotlivom prípade zabezpečiť vyvažovanie názorov moderátorom, ktorého úlohou nie je nahrádzať kvalifikovaného oponenta.

Pri posudzovaní objektívnosti a nestrannosti je nevyhnutné posúdiť nielen obsah vyjadrení hosta relácie, ale tiež formu (formát) programu a osobu hosta relácie. Iba v prípade komplexného posúdenia všetkých uvedených skutočností je možné vyvodiť záver, či zo strany vysielateľa došlo alebo nedošlo k porušeniu povinnosti podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. Vysielateľ pritom zdôrazňuje, že už samotná dramaturgia programu je determinujúca pre spôsob moderovania programu, pričom je vo výlučnej kompetencii tvorcov programu, aký model zvolia. V prípade programu Štúdio TA3 sa uplatňuje formát otázok pre hosta relácie, ktorý nezahŕňa aktívnu úlohu moderátora vyvracať (ale ani potvrdzovať) prezentované názory hosta relácie. Úlohou moderátora relácie je klásť vopred pripravené otázky, bez hodnotenia obsahu odpovedí, resp. názorov hosta relácie.

Vysielateľ už vo svojich predchádzajúcich vyjadreniach v rámci iných správnych konaní vedených Radou prezentoval svoj právny názor, že zasahovanie do vyjadrení hostí by bolo nedovolenou cenzúrou a vedomým nezákonným narušovaním objektívnosti a nestrannosti relácie, ktorá je podľa názoru vysielateľa tvorená, okrem iného, aj autentickosťou vyjadrení hosta v štúdiu a slobodným prezentovaním jeho názorov. Vysielateľ úplne prirodzene a legitímne rešpektuje právo hosta na slobodu prejavu, pluralitu názorov a šírenie informácií a do vyjadrení hosta relácie žiadnym spôsobom nezasahuje. Vysielateľ bez výhrad rešpektuje základné ústavné právo na slobodu prejavu každej osoby a toto právo uprednostňuje pred pokusmi umelo vyvažovať a korigovať vyjadrenia hostí moderátorom programu v snahe formálne dodržať nestrannosť a objektívnosť programu, a tým okrem iného de facto

eliminovať všestrannosť informácií a názorovú pluralitu, na ktorú odkazuje i § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. Vysielateľ pripúšťa zásah moderátora do vyjadrení hosta len vo výnimočných situáciách, ktorými môže byť napr. podozrenie, že napĺňa skutkovú podstatu niektorého trestného činu (napr. šírenie poplašnej správy, krivé obvinenie, ohováranie a pod.) alebo v prípade, pokiaľ sú vyjadrenia hosta v rozpore so základnými zásadami etiky, morálky a služného správania. Ani jedna z uvedených situácií v posudzovanej relácii však nenastala. Host relácie prezentoval výlučne len svoje vlastné politické názory, čo vyplýva i z citácií uvedených v oznámení Rady. Z vyjadrení hosta relácie (i vzhľadom na jeho minulosť vysvetlenú moderátorom hneď v úvode relácie) bolo divákovi celkom zrejmé, že napadnuté výroky sú názormi hosta relácie a nejde o objektívne skutkové tvrdenia spravodajského charakteru. Z postavenia hosta relácie bolo každému divákovi tiež zrejmé, aké názory host relácie zastáva, a to najmä s poukazom, že vo vojne bojuje na strane Ukrajiny. V tejto súvislosti vysielateľ tiež zdôrazňuje, že názorové stanoviská hosta relácie sú v súlade so zahraničnopolitickým smerovaním Slovenskej republiky a Európskej únie.

Moderátor relácie Štúdio TA3 vysielanej dňa 27.05.2023 zachoval vo svojom prístupe k hostovi relácie neutralitu a jeho politické stanoviská a názory žiadnym spôsobom osobitne nehodnotil. Otázky kladené hostovi moderátorom programu boli neutrálne, a nie navádzajúce, či tendenčné. Moderátor programu nekládol hostovi otázky zámerne tak, aby host relácie odpovedal tendenčne, agresívne, či v rozpore so zásadami etiky. Moderátor vnímal hosta relácie z pohľadu jeho pozície veliteľa vojenskej jednotky bojujúcej vo vojnovom konflikte na Ukrajine a ako osoby, ktorá sa osobne zúčastnila bojov v piatich vojnových konfliktoch proti Rusku. Ako už bolo uvedené vyššie, osoba hosta relácie determinuje nielen otázky, ktoré sú mu moderátorom kladené, ale tiež odpovede hosta, pričom každého hosta relácie treba posudzovať individuálne. V danom prípade išlo o osobu, ktorá už v štrnástich rokoch padla do ruského zajatia, a preto akékoľvek vyvažovanie jeho názorov moderátorom by bolo nielen zbytočné, ale aj krajne netaktné a neetické. Vysielateľ uvádza, že kladenie „kritických otázok“ hostovi relácie a vyvažovanie a korigovanie jeho názorov by bolo zasahovaním do čisto osobnej sféry hosta relácie a znevažovaním jeho životných skúsenosti a prežitého utrpenia. Takéto konanie moderátora by bolo absurdné, a to najmä s poukazom na dôvody, ktoré názory hosta relácie kreovali a ktoré boli v relácii vysvetlené.

Napriek vyhranenému názoru hosta relácie k Rusku ako takému, identifikovala Rada vo svojom oznámení len päť sporných odpovedí, ktorými mohlo dôjsť k porušeniu § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. Z celkového trvania programu Štúdio TA3 o dĺžke cca 24:30 min. zabrali Radou namietané odpovede hosta relácie cca 2 min. Podľa názoru vysielateľa nemohlo dôjsť týmito piatimi odpoveďami hosta relácie k narušeniu objektívnosti a nestrannosti celého programu.

Za podstatnú považuje vysielateľ i skutočnosť, že téma vojnového konfliktu na Ukrajine je všeobecne známa a diskutovaná na dennej báze. Diváci získavajú informácie k téme vojnového konfliktu na Ukrajine z nespočetného množstva verejne dostupných zdrojov, vrátane vysielania televíznej programovej služby TA3. Ide preto o kontinuálnu tému aj vo vysielaní televíznej programovej služby, ktorú môže divák vnímať ako jeden celok, aj keď je vysielaná a spracúvaná v rôznych samostatných programoch. Podľa názoru vysielateľa názorová pluralita nemusí byť zabezpečená len prostredníctvom priamej interakcie dotknutých subjektov, ale i formou vysielania rôznych názorov v rôznych programoch. Riadiac sa týmto názorom televízna programová služba TA3 odvysielala napr. nasledovné relácie, v ktorých hostia prezentovali názory odlišné od hosta relácie Štúdio TA3 vysielanej dňa 27.05.2023:

- *relácia Tak takto ?! vysielaná televíznou programovou službou TA3 dňa 06.02.2023 o cca 12:30 hod. (obsah relácie je Rade známy zo správneho konania vedeného Radou pod č. REO-RPMS/2023/00110) a*
- *relácia V politike vysielaná televíznou programovou službou TA3 dňa 28.05.2023 o cca 11:00 hod. (obsah relácie je Rade známy zo správneho konania vedeného Radou pod č. REO-RPMS/2023/0054).*

V merite veci preto vysielateľ navrhuje, aby s poukazom na skutočnosti uvedené v tomto vyjadrení a predloženej dôkazky Rada v súlade s ustanovením § 30 ods. 1 písm. h) zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov konanie o uložení pokuty voči vysielateľovi zastavila.“

* * *

K vyjadreniu účastníka konania možno uviesť nasledovné:

Účastník konania vo svojom vyjadrení uviedol, že „*nestrannosť a objektívnosť vysielaného programu je potrebné posudzovať v širšom ponímaní, a to jednak individuálne pre každý program osobitne z pohľadu druhu programu a jeho dramaturgie (§ 25 písm. b) zákona č. 264/2002 Z. z.) a zároveň alternatívne, v kontexte s obsahom vysielania celej televíznej programovej služby (§ 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z.)*.“ Účastník konania tiež uviedol, že „*v prípade zásadných a kontinuálne sa vyvíjajúcich tém, akou vojnový konflikt na Ukrajine bezpochyby je, nie je reálne možné (a ani potrebné) v každom samostatnom programe a v každom jednotlivom prípade zabezpečiť vyvažovanie názorov moderátorom, ktorého úlohou nie je nahrádzať kvalifikovaného oponenta*.“ Účastník konania následne tiež uviedol, že „*názorová pluralita nemusí byť zabezpečená len prostredníctvom priamej interakcie dotknutých subjektov, ale i formou vysielania rôznych názorov v rôznych programoch*“, pričom poukázal na iné dva programy, ktoré programová služba TA3 odvysielala, ktoré boli aj predmetom správneho konania zo strany Rady, a v ktorých hostia prezentovali názory odlišné od hosta predmetného programu relácie Štúdio TA3 vysielaného dňa 27.05.2023. K týmto vyjadreniam účastníka konania možno uviesť, že podľa § 25 písm. b) zákona č. 264/2002 Z. z. je vysielateľ povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť každého programu aktuálnej publicistiky, a to bez ohľadu na iné odvysielané programy aktuálnej publicistiky alebo spravodajské programy. Možno však poznamenať, že v prípade odvysielania špecifických vyjadrení hosta programu, ktoré predstavujú negatívnu stereotypizáciu celého národa, sa vyžaduje reakcia moderátora v predmetnom programe, a nemožno dôvodne očakávať, že iné odvysielané programy vyvážia práve tieto špecifické vyjadrenia hosta programu.

Účastník konania vo svojom vyjadrení tiež uviedol, že „*zasahovanie do vyjadrení hostí by bolo nedovolenou cenzúrou a vedomým nezákonným narušovaním objektívnosti a nestrannosti relácie, ktorá je podľa názoru vysielateľa tvorená, okrem iného, aj autentickosťou vyjadrení hosta v štúdiu a slobodným prezentovaním jeho názorov. Vysielateľ úplne prirodzene a legitímne rešpektuje právo hosta na slobodu prejavu, pluralitu názorov a šírenie informácií a do vyjadrení hosta relácie žiadnym spôsobom nezasahuje*.“ K tomuto vyjadreniu možno uviesť, že povinnosť moderátora svojimi reakciami vnieť v diskusii s hosťom programu aj iné pohľady alebo názory nemožno považovať za cenzúru alebo za potláčanie alternatívnych či nemainstreamových názorov. Nejde totiž o povinnosť moderátora presadzovať určitý jeden „správny“ názor ani o povinnosť moderátora opravovať názory hosta programu. Ide o vyváženie závažných a jednostranných vyjadrení a o vnesenie ďalších relevantných pohľadov do diskusie o závažných témach, a to za účelom, aby si mohol recipient (divák) vytvoriť názor na základe pluralitných a rozmanitých, resp. rôznorodých informácií.

Vo svojom vyjadrení účastník konania uviedol, že moderátor vnímal hosta relácie z pohľadu jeho pozície veliteľa vojenskej jednotky bojujúcej vo vojnovom konflikte na Ukrajine a ako osoby, ktorá sa osobne zúčastnila bojov v piatich vojnových konfliktoch proti Rusku, pričom išlo o osobu, ktorá už v štrnástich rokoch padla do ruského zajatia, a preto „*akékoľvek vyvažovanie jeho názorov moderátorom by bolo nielen zbytočné, ale aj krajne netaktné a neetické*“, a že kladenie „*kritických otázok*“ hosťovi relácie a vyvažovanie a korigovanie jeho názorov by bolo „*zasahovaním do čisto osobnej sféry hosta relácie a znevažovaním jeho životných skúsenosti a prežitého utrpenia*“. K tomuto vyjadreniu treba uviesť, že podľa názoru Kancelárie z hľadiska psychologického prístupu možno pochopiť emocionálne rozpoloženie hosta diskusie, gruzínskeho vojaka, ktorý celý život bojuje proti ruskému režimu a bol aj v ruskom zajatí, avšak ak ide o program, ktorý sa venuje aktuálnym udalostiam a formuje názory divákov na spoločenské, či už vnútropolitické, alebo zahraničnopolitické dianie,

moderátor je povinný svojimi reakciami vyvažovať aj emocionálne podfarbené vyjadrenia hosťa programu, ak sú tieto vyjadrenia jednostranné a predstavujú negatívnu stereotypizáciu celého národa. Ak by vysielateľ chcel zachytiť a odvyselať psychologický portrét hosťa programu, jeho emócie, utrpenie a jeho životný príbeh, a to bez reakcií moderátora, bolo by možné vytvoriť dokumentárny film, ktorý je umeleckým žánrom, ktorý nie je programom aktuálnej publicistiky, a ktorý by nepodliehal povinnosti objektivity a nestrannosti zakotvenej v § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. Možno podotknúť, že primárnym cieľom programu aktuálnej publicistiky nie je priniesť psychologický portrét hosťa programu alebo zobrazíť jeho psychický stav a emocionálne prežívanie, ale primárnym cieľom programu aktuálnej publicistiky je najmä priniesť vecné argumenty a názory a prispieť do diskusie o veciach verejného záujmu, aby si mohli recipienti (diváci) vytvoriť názor na základe pluralitných a rozmanitých informácií. Zo samotného obsahu predmetného programu je zrejmé, že diskusia s hosťom programu, gruzínskym vojakom, nebola akýmsi psychologickým portrétom hosťa programu, ale programom aktuálnej publicistiky, v ktorom sa hosť vyjadroval k aktuálnym udalostiam a k vývoju vojny na Ukrajine, a to z pozície svedka „z prvej ruky“, ktorý vojnu sám zažil. Podľa názoru Kancelárie vzhľadom na žáner predmetného programu (program aktuálnej publicistiky) preto povinnosť moderátora svojimi reakciami vyvažovať jednostranné vyjadrenia hosťa programu nepredstavuje neprimerané zasahovanie do slobody prejavu vysielateľa.

Možno do istej miery chápať zábrany vysielateľa vyvažovať vyjadrenia hosťa programu vzhľadom na „*životné skúsenosti a prežité utrpenie*“ hosťa programu, avšak treba zároveň uviesť, že vyvažovanie vyjadrení hosťa zo strany moderátora nemusí spočívať v tom, že moderátor by hosťa opravoval alebo že by mu priamo protirečil, a tým by „*netaktne a neeticky*“ zasiahol do jeho „emocionálneho rozpoloženia“. Na vyváženie vyjadrení hosťa programu stačilo položiť vyjasňujúcu otázku alebo stačilo upozorniť na existenciu iných relevantných názorov alebo skutočností, napríklad na existenciu opozície v Rusku, ktorá je prenasledovaná a jej členovia sú vo väzení, alebo na demonštrácie proti vojne po rozpútaní vojny vo februári 2022 a na to, že mnoho účastníkov demonštrácií z radov civilného obyvateľstva bolo zatknutých a odsúdených a demonštrácie boli násilne potlačené, alebo na skutočnosť, že mnoho Rusov z Ruska odišlo z dôvodu ich nesúhlasu s režimom prezidenta V. Putina. Treba podotknúť, že reakcia moderátora v takýchto prípadoch nemusí byť netaktná a necitlivá, možno ju citlivo prispôbiť tak, aby bol rešpektovaný účel programu aktuálnej publicistiky, aby zároveň reakcia moderátora nespôsobila hosťovi neprimeraný emocionálny diskomfort a zároveň aby bol chránený verejný záujem na vyvážení a zmenšení vplyvu negatívnej stereotypizácie iného národa.

Možno tiež podotknúť, že jedným z podstatných aspektov je aj rozlíšenie žánru programu. Ak by totiž išlo o umelecký dokument alebo o dokumentárnu reportáž, ktorej cieľom by bolo priniesť psychologický portrét respondenta, v takom prípade by mohlo byť zasahovanie redaktora alebo moderátora do odpovedí respondenta, vyjadrujúcich jeho emócie, v rozpore s pravidlami tohto žánru. Treba však podotknúť, že v prípade programu aktuálnej publicistiky nie je najvyšším záujmom to, aby sa reakcia moderátora žiadnym spôsobom nedotkla emócií hosťa programu. Vysielateľ má totiž povinnosť nielen voči hosťovi programu, ale aj voči divákovi programu, aby im zabezpečil prístup k pluralitným a rozmanitým informáciám a názorom, a tiež má povinnosť aj voči osobám (príslušníkom národa), ktorých sa týkajú negatívne stereotypizujúce vyjadrenia, aby svojimi reakciami minimalizoval možnosť ujmy na ich právach.

Vo svojom vyjadrení účastník konania uviedol, že napriek vyhranenému názoru hosťa relácie k Rusku ako takému, identifikovala Rada vo svojom oznámení len päť sporných odpovedí, ktorými mohlo dôjsť k porušeniu § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z., pričom z celkového trvania programu Štúdio TA3 o dĺžke cca 24:30 min. zabrali Radou namietané odpovede hosťa relácie cca 2 minúty a podľa názoru účastníka konania „*nemohlo dôjsť týmito piatimi odpoveďami hosťa relácie k narušeniu objektivnosti a nestrannosti celého programu*“. K tomuto vyjadreniu možno uviesť, že v prípade závažných vyjadrení, ktoré pri ich jednostrannosti zároveň môžu znamenať ohrozenie práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ohrozenie verejného zdravia a mravnosti, môže aj nereagovanie moderátora programu na niektoré takéto závažné vyjadrenia mať za dôsledok nedostatok objektivity

a nestrannosti programu. Vyjadrenia predstavujúce negatívnu stereotypizáciu a paušalizáciu celého národa, a to navyše v čase zvýšeného spoločenského napätia, možno považovať za takéto závažné vyjadrenia. Otázka, či bola zabezpečená objektivita a nestrannosť programu sa teda neposudzuje kvantitatívnym spôsobom, t.j. spočítavaním celkového počtu vyjadrení hosťa programu, resp. reakcií moderátora.

* * *

Z vyššie uvedených citátov z programu vyplýva, že v namietanom programe *Štúdio TA3* odvysielanom dňa 27. 5. 2023 o cca 20:00 hod. na programovej službe TA3 odznelo zo strany hosťa niekoľko jednostranných a kontroverzných vyjadrení, resp. tvrdení.

O zákonnej povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajstva alebo programov aktuálnej publicistiky Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II. ÚS 307/2014 uviedol, že *„týmto zákonným obmedzením slobody prejavu (...) sa má predchádzať šíreniu a uvádzaniu jednostranných názorov, myšlienok a ideí na konkrétnu tému v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov, ktoré pri ich jednostrannosti (...) zároveň môžu (...) znamenať ohrozenie práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ohrozenie verejného zdravia a mravnosti.“*

Možno teda konštatovať, že ak v programe odznejú vyjadrenia, ktoré pri ich jednostrannosti zároveň môžu znamenať ohrozenie práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ohrozenie verejného zdravia a mravnosti, moderátor by mal na tieto vyjadrenia vyvažujúcim spôsobom reagovať.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že účelom povinnosti zabezpečiť objektivnosť programu aktuálnej publicistiky a účelom povinnosti moderátora programu reagovať na zovšeobecňujúce a paušalizujúce negatívne vyjadrenia hosťa programu voči nejakej skupine, napríklad voči národnostnej alebo etnickej skupine alebo celému národu (tzv. negatívna stereotypizácia), je aj ochrana ústavných záujmov, okrem iného aj práv a slobôd iných osôb alebo verejného poriadku.

Pri vymedzení situácií, v ktorých môžu byť slovnými vyjadreniami ohrozené práva a slobody iných osôb alebo verejný poriadok, a v ktorých je moderátor povinný reagovať na vyjadrenia hosťa programu, je potrebné zohľadniť aj rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva interpretujúce Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí *Perinçek v. Švajčiarsko* uviedol, že je *„obzvlášť citlivý voči paušálnym tvrdeniam, ktoré útočia na celé etnické, náboženské alebo iné skupiny, alebo ich vrhajú do zlého svetla“*, ako aj na prípady *„zovšeobecňujúcich negatívnych tvrdení“* týkajúcich sa celej etnickej skupiny. V rozhodnutí *Erbakan v. Turecko* Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že *„tolerancia a rešpekt pre rovnakú dôstojnosť všetkých ľudských bytostí tvorí základ demokratickej a pluralitnej spoločnosti.“* V rozhodnutí *Féret v. Belgicko* Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že *„útoky na osoby urážaním, zosmiešňovaním alebo hanobením určitej časti obyvateľstva a konkrétnych skupín obyvateľstva“* sú dôvodom na to, aby štátne orgány dali prednosť boju proti takýmto prejavom pred *„slobodou prejavu uplatňovanou nezodpovedným spôsobom, ktorá ohrozuje dôstojnosť a dokonca bezpečnosť týchto častí alebo skupín obyvateľstva“*.

Na základe vyššie uvedených východísk možno konštatovať, že ak hosť programu používa zovšeobecňujúce a paušalizujúce negatívne vyjadrenia voči nejakej skupine ľudí, napríklad voči národnostnej či etnickej skupine alebo národu, ktoré majú potenciál vyvolať averziu, odpor, nevraživosť, nenávisť, nepriateľský, odsudzujúci alebo negatívny postoj, alebo prispieť k uplatneniu kolektívnej viny na všetkých príslušníkoch tejto skupiny a k nepriateľskému správaniu voči tejto skupine ľudí, moderátor programu je povinný svojimi reakciami (napr. kladením doplňujúcich a vyjasňujúcich otázok, otázok na konkrétne fakty, na základe ktorých urobil hosť svoje tvrdenia alebo hodnotenia, upozornením na prílišnú paušalizáciu a negatívne zovšeobecňujúce výroky týkajúce sa celých skupín ľudí, upozornením na vynechanie známych a relevantných faktov hosťom, ktoré spochybňujú negatívnu stereotypizáciu) vyvažovať vyznenie takýchto vyjadrení.

Povinnosť vysielateľa zabezpečiť prostredníctvom moderátora programu reakciu na kontroverzné, jednostranné a závažné vyjadrenia, má osobitný význam **v situácii spoločenského napätia**.

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí *Perinçek v. Švajčiarsko* (§ 205) zdôraznil, že pri posudzovaní, či zásah do slobody prejavu bol oprávnený a nevyhnutný v demokratickej spoločnosti, je potrebné zohľadniť „...**či boli vyhlásenia urobené v napätej politickej alebo sociálnej situácii; prítomnosť takéhoto pozadia vo všeobecnosti viedla k tomu, že Súd akceptoval, že určitá forma zásahu proti takýmto vyhláseniam bola dôvodná.**“

Pri posudzovaní predmetného prípadu treba preto zohľadniť aj napätú spoločenskú, politickú a medzinárodnú situáciu v súvislosti s vojnou na Ukrajine. V súčasnosti, v súvislosti s vojnou na Ukrajine, sa vo verejnom priestore v zvýšenej miere vyskytujú **zovšeobecňujúce negatívne vyjadrenia na adresu oboch národov zainteresovaných do konfliktu – Ukrajincov aj Rusov**. Vo verejnom priestore sa šíria najmä negatívne zovšeobecňujúce vyjadrenia na adresu Ukrajincov alebo utečencov z Ukrajiny, ktorí utiekli pred vojnou. Ukrajinci bývajú napríklad niekedy označovaní za „ukronacistov“ a „banderovcov“ a Rusi bývajú napríklad niekedy označovaní za „švábov“. Prípady, keby boli ukrajinskí utečenci označení vo vysielaní za „banderovcov“ a „nacistov“ bol v minulosti už predmetom rozhodovania Rady.

Zovšeobecňujúce, stereotypizujúce, paušálne resp. „nálepkujúce“ negatívne vyjadrenia na adresu celých národov alebo národnostných, resp. etnických skupín či menšín **prinášajú riziko uplatnenia princípu kolektívnej viny a môžu viesť až k dehumanizácii príslušníkov týchto skupín**. Podľa odbornej literatúry dehumanizácia „*nastáva vtedy, keď niektoré ľudské bytosti považujú iné ľudské bytosti za vylúčené z morálneho systému ľudskej existencie. Objekty tohto psychologického procesu strácajú v očiach toho, kto ich dehumanizuje, svoj ľudský status. Ide o ústredný proces predsudkov, rasizmu a diskriminácie, stigmatizuje ostatných tým, že im prisudzuje „vadnú“ identitu. Práve aj dehumanizácia je jedným z faktorov, ktoré majú za následok, že morálne bezúhonní a dokonca obvykle idealistickí ľudia môžu konať s deštruktívnou krutosťou.*“³

Hoci sa negatívna stereotypizácia národa obývajúcего štát, ktorého vláda rozpútala vojnu, môže niektorým osobám zdať legitímna, dejiny ukazujú, k akým dôsledkom môže negatívna stereotypizácia celého národa viesť. Ako príklad možno uviesť negatívnu stereotypizáciu všetkých Nemcov v období tesne po 2. svetovej vojne ako „fašistov“, „nacistov“ alebo „kolaborantov s nacistami“ a vraždenie nemeckých civilistov počas násilných odsunov Nemcov z územia Sudet.⁴

Možno predpokladať, že Rusi, ktorí odišli, resp. emigrovali z Ruska na Slovensko (ešte pred začiatkom vojny alebo po začiatku vojny, a to z dôvodu nesúhlasu s režimom prezidenta V. Putina alebo z dôvodu nesúhlasu s vojenskou agresiou voči Ukrajine) sa v dôsledku negatívnej stereotypizácie a uplatnenia

³ Smieško, I.: *Internet a trestné činy extrémizmu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 149.

⁴ Napr. článok „Divoký koniec války na severu Čech – obsazování Sudet“, dostupný na <https://sever.rozhlas.cz/divoky-konec-valky-na-severu-cech-obsazovani-sudet-8197893>, uvádza: „Čeští Němci byli spíš vyděšení, unavení a z budoucnosti měli obavy. Ty se nakonec ukázaly být oprávněné – v květnu 1945 totiž přišel čas na českou odplatu. Výbuchy hněvu a nenávisti se nevyhnuly ani severu Čech. Na mnoha místech začalo spontánní vyhánění Němců, loupení a rabování. „V rámci divokého odsunu bylo do srpna 1945 vyháněno na 660 tisíc českých Němců. Je to temná kapitola českých dějin, o které jsme dlouhá léta raději nechtěli vědět, natož pak o ní mluvit,“ doplňuje Rokoský. K odporným zločinům na německém obyvatelstvu docházelo na jaře a v létě 1945. Nejznámějšími jsou masakr v Postoloprtech, popravy v Lomu u Mostu, vraždění na Podbořansku, pochod smrti z Chomutova nebo masakr v Ústí nad Labem. Většina zločinů, které bezprostředně po válce Češi spáchali na poražených Němcích, zůstala nepotrestaná – vrcholní představitelé osvobozeného Československa události divokého odsunu na jaře a v létě 1945 nechali bez povšimnutí.“

princípu kolektívnej viny môžu stretnúť s nepriateľským správaním.⁵ Treba preto odlišovať oprávnenú kritiku tých Rusov, ktorí podporujú alebo ospravedlňujú vojnu na Ukrajine, od negatívnej paušalizácie a stereotypizácie všetkých príslušníkov ruského národa.

Treba tiež konštatovať, že nie je možné automaticky stotožňovať ruský štát, resp. politický režim ruského prezidenta V. Putina so všetkými Rusmi, a to aj napriek tomu, že podľa prieskumov centra *Levada* si prezident V. Putin udržiava medzi ruským obyvateľstvom stále vysokú podporu. Možno však podotknúť, že žiadny dostupný prieskum neudáva, že by vojnu podporovali všetci Rusi.⁶

Možno podotknúť, že diskusia o „národnom charaktere“, „črtách národného charakteru“, alebo o „povahe národa“, alebo o otázke, či také niečo ako „národná povaha“ existuje, je vo filozofii alebo v sociológii legitímna. Diskusia o „národnom charaktere“ by však mala byť vedená čo najracionálnejšie, pretože v opačnom prípade prináša riziko negatívnej stereotypizácie celých národov alebo národnostných skupín či menšín a negatívne dôsledky pre príslušníkov týchto skupín. Podobne aj otázka kolektívnej politickej zodpovednosti konkrétnych národov za autoritatívne alebo totalitné režimy a ich agresívne kroky je vo filozofii, sociológii alebo publicistike legitímna. V minulosti bola diskutovaná napríklad otázka zodpovednosti nemeckého národa za nacistický režim - napr. v známej knihe Karla Jaspersa *Otázka viny*.⁷ Aj v súčasnosti, v súvislosti s vojenským útokom Ruska na Ukrajinu, je téma kolektívnej politickej zodpovednosti ruského národa, resp. ruskej kultúry za vojenský útok na Ukrajinu diskutovaná, a to priamo aj ruskými autormi - napr. Michail Zygar v knihe *Vojna a trest*⁸ alebo Michail Šiškin v knihe *Moje Rusko – vojna či mier?*⁹ Niektorí autori, napríklad spomínaný Michail Zygar, ktorí sú odporcami režimu prezidenta V. Putina, na seba z titulu príslušnosti k ruskému národu a ruskej kultúre dokonca berú aj osobnú zodpovednosť za vojenský útok Ruska na Ukrajinu. Úvahy o kolektívnej zodpovednosti národov za autoritatívne alebo totalitné režimy a agresívnu politiku týchto režimov by však mali byť formulované racionálnym spôsobom a mali by byť podopreté konkrétnymi faktami a racionálnymi argumentmi zo sociológie, histórie alebo filozofie, v záujme toho, aby sa predišlo negatívnym dôsledkom, ktoré prináša negatívna stereotypizácia celých národov alebo národnostných skupín (napr. uplatňovanie princípu kolektívnej viny). Odmietnutie uplatňovania princípu kolektívnej viny na celé národy alebo národnostné skupiny možno totiž považovať za jednu zo základných civilizačných hodnôt.

⁵ Napr. v článku „Keď jej zomrela dcéra, sedela vo väzení. Boli sme prvé Putinove obeť, ale vy nás máte za zlých Rusov, vraví aktivistka“ dostupnom na <https://dennikn.sk/3650082/ked-jej-zomrela-dcera-sedela-vo-vazeni-boli-sme-prve-putinove-obete-ale-vy-nas-mate-za-zlych-rusov-vraví-aktivistka/> sa uvádza skúsenosť Rusky bojujúcej proti režimu V. Putina: „*Strela som sa aj s priamou agresiou. „Ťahaj odtiaľto, choď si tam k vám bojovať s Putinom! Čo robíš u nás? Aj my sme bojovali za svoju slobodu doma, tak choď a tiež to skús!“ ... Je to nespravodlivé obvinenie. Veď my sme bojovali. A bojovali sme dlho. Každý z nás priniesol nejakú obeť. A stále prinášame obeť. Lenže vo vašich očiach sme nakoniec „zlí Rusi“.*“

⁶ V článku „Rusové podpoří Putina, pokud ukončí válku. Chtějí si ale udržet dobytá území, míní průzkum“ z 1. 11. 2023, dostupnom na https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/rusove-podpora-putina-konec-valka-na-ukrajine_2311010629_ava, sa uvádza: „*Až 70 procent Rusů dotázaných v průzkumu nezávislého střediska Levada je ochotno podpořit svého prezidenta Vladimira Putina, pokud by se rozhodl ukončit válku proti Ukrajině – ale za podmínky zachování nově dobytých území. Pokud by podmínkou míru bylo vrácení okupovaných území Ukrajině, pak by podpora klesla jen na 34 procent, upozornil na svém webu list Ukrajinska pravda. Obecně přivřenců míru přibýlo. 55 procent dotázaných Rusů se domnívá, že by bylo záhodno ukončit válku a zahájit mírová jednání, zatímco 38 procent se zasazuje za další válčení. ... Pokud by dotázaní měli možnost vrátit se do minulosti a ovlivnit rozhodnutí o zahájení „speciální vojenské operace“, tedy o invazi do sousední země, pak 41 procent by toto rozhodnutí zrušilo – a 43 procent by je podpořilo. Podpora ruských ozbrojených sil zůstává podle sociologů od začátku konfliktu stabilně vysoká: v říjnovém průzkumu se 76 procent dotázaných vyjádřilo, že počínání armády na Ukrajině podporují či spíše podporují (v září to bylo 73 procent). Odmítavý postoj v říjnu zaujalo 16 procent dotázaných, v srpnu jich byla pětina.*“

⁷ Jaspers, K.: *Otázka viny*. Příspěvek k německé otázce. Academia, 2019.

⁸ Zygar, M.: *Vojna a trest*. Putin, Zelenskyj a cesta k ruskej invázii do Ukrajiny. Absynt, 2023.

⁹ Šiškin, M.: *Moje Rusko*. Vojna či mier? Slovart, 2023.

Možno teda konštatovať, že diskusia o kolektívnej politickej zodpovednosti národa (aj ruského národa) za autoritatívny alebo totalitný režim a jeho agresívnu politiku je legitímna, ak sa vedie vo vecnom duchu a ak sa racionálnym a vecným spôsobom rozoberajú príčiny spoločenských javov. Avšak negatívna stereotypizácia celého národa, zovšeobecnenie a „nálepkovanie“ prostredníctvom vyjadrenia, že ruský národ je barbarský národ, bez bližšieho racionálneho a vecného vysvetlenia, prečo bolo takéto negatívne zovšeobecnenie vzťahované na celý národ, možno považovať za jednostranné vyjadrenie, ktoré môže spôsobiť ohrozenie „práv a slobôd iných“ (resp. ktoré zasahuje do ľudskej dôstojnosti, narúša spoločenskú súdržnosť, môžu viesť k uplatňovaniu princípu kolektívnej viny a ktoré môže ohroziť práva a bezpečnosť príslušníkov národnostných skupín či menšín), a ktoré by mal moderátor programu vyvážiť svojou reakciou.

Rada pri posudzovaní dodržania požiadavky objektivity a nestrannosti vychádza z princípu, že v záujme zachovania objektivity a nestrannosti programu je potrebné zabezpečiť prostredníctvom moderátora reakciu na jednostranné alebo kontroverzné vyjadrenia prítomného hosťa. Nie je v kompetencii Rady presne stanoviť, akým konkrétnym spôsobom mal moderátor v konkrétnych situáciách reagovať. Vo všeobecnosti však možno konštatovať, že moderátor môže reagovať napríklad uvedením iných relevantných názorov alebo relevantných protiargumentov, spresňovaním uvádzaných informácií, upozornením na prílišnú paušálnosť tvrdení hosťa, prezentovaním stanoviska dotknutých osôb alebo upozornením, že dotknuté osoby sú neprítomné a nemôžu sa brániť, kladením vyjasňujúcich a doplňujúcich otázok alebo kladením otázok na zdroj informácií, z ktorého hosť čerpal pri urobení hodnotiacich úsudkov alebo faktických tvrdení.

Možno však uviesť, že v predmetnom prípade mohol moderátor programu reagovať na vyjadrenia hosťa programu o ruskom národe ako barbarskom národe napríklad ďalšou vyjasňujúcou otázkou alebo uvedením iného pohľadu, kontextualizáciou, alebo uvedením relevantných a všeobecne známych skutočností, napríklad skutočnosti, že aj v Rusku sú ľudia, ktorí nesúhlasia s režimom prezidenta V. Putina, že tisíce ľudí po začiatku vojny vo februári 2022 verejne protestovali proti vojenskej agresii voči Ukrajine, a že títo ľudia sú režimom prenasledovaní a mnohí boli uväznení, alebo že mnoho Rusov z Ruska odišlo kvôli nesúhlasu s režimom prezidenta V. Putina. Podľa názoru Kancelárie otázka moderátora týkajúca sa Rusov bojujúcich na strane Ukrajiny, hoci mala vyvažujúci charakter, nesmerovala priamo k vyváženiu vyjadrenia hosťa o ruskom národe ako „barbarskom národe“ a moderátor mal v prípade tohto vyjadrenia hosťa zaujať aktívnejší prístup.

Ako už bolo uvedené vyššie, podľa názoru Kancelárie možno prípad predmetného programu považovať za **hraničný prípad**, v ktorom je potrebné dôkladne zvážiť všetky aspekty prípadu a dôsledky rozhodnutia, pričom je tiež potrebné dôkladne zvážiť aj prípadné udelenie sankcie, aby vyžadovanie reakcií moderátora pod hrozbou sankcie nebolo neprimeraným bremenom kladeným na vysielateľa.

Posúdenie a riešenie takýchto hraničných prípadov nie je hneď zrejmé a treba ich riešiť prezentovaním všetkých argumentov „pre“ a „proti“ (t.j. urobením argumentačnej štruktúry čo najtransparentnejšou) a následným vzájomným vážením jednotlivých argumentov – t.j. na jednej strane argumentov v prospech slobody prejavu vysielateľa a na druhej strane argumentov v prospech obmedzenia slobody prejavu vysielateľa.

Podľa názoru Kancelárie, verejný záujem na zabránení negatívnej stereotypizácie iného národa, vzhľadom na použitie veľmi mierneho prostriedku intervencie vysielateľa, resp. moderátora (napr. položenie doplňujúcej alebo vyjasňujúcej otázky, alebo uvedenie inej relevantnej informácie, napríklad všeobecne známeho faktu o existencii ruskej opozície alebo o protivojnových demonštráciách ruských civilných obyvateľov po začatí vojny vo februári 2022) prevažuje nad záujmom vysielateľa sprostredkovať nehatený prejav hosťa v programe aktuálnej publicistiky.

Povinnosť vysielateľa, resp. moderátora nenechať zaznieť bez reakcie negatívnu stereotypizáciu iného národa v programe aktuálnej publicistiky (v diskusii), je podľa názoru Kancelárie daná vzhľadom na verejný záujem na ochrane práva na ľudskú dôstojnosť (teda aj práv a slobôd iných v zmysle čl. 26 ods. 4 Ústavy SR) a vzhľadom na záujem zabrániť vzniku spoločenskej atmosféry vedúcej k uplatneniu princípu kolektívnej viny, napríklad prostredníctvom nepriateľského správania voči príslušníkom iného národa. Tento verejný záujem a táto povinnosť vysielateľa týkajúca sa programu aktuálnej publicistiky prevažuje nad právom vysielateľa na šírenie informácií.

Povinnosť moderátora programu položiť vyjasňujúcu otázku osvetľujúcu širší kontext, a reagovať touto otázkou na negatívnu stereotypizáciu iného národa, preto nemôže byť považovaná za neprimeranú, resp. neproporcionálny zásah do slobody prejavu vysielateľa, resp. do jeho práva na šírenie informácií.

Podľa názoru Kancelárie v súčasnej atmosfére vystupňovaného spoločenského napätia existuje verejný záujem na znižovaní možnosti uplatňovania princípu kolektívnej viny voči príslušníkom iného národa a tento verejný záujem prevažuje nad záujmom vysielateľa na úplne nehatenom vysielaní diskusie s hosťom (priamym účastníkom bojov na Ukrajine).

Kancelária podotýka, že pri posudzovaní vysielania negatívne stereotypizujúcich vyjadrení na adresu celého národa treba **zohľadniť, aké dôsledky prinesie pravidlo, ktoré Rada uplatní v konkrétnom prípade, po jeho zovšeobecnení na všetky ostatné podobné prípady**. Pri posudzovaní prípustnosti riešenia konkrétneho prípadu teda treba zohľadniť, či budú prijateľné aj dôsledky, ktoré vzniknú v dôsledku univerzalizácie, resp. zovšeobecnenia tohto pravidla na všetky iné podobné situácie. Ide o aplikáciu všeobecne uznávaného testu univerzalizácie pravidla správania (tzv. zlaté pravidlo, resp. test zovšeobecnením), kedy sa prijateľnosť konkrétneho pravidla správania posudzuje podľa akceptovateľnosti dôsledkov tohto pravidla správania v iných podobných situáciách. Treba teda zvážiť nielen dôsledky negatívnej stereotypizácie ruského národa (t.j. možnosť uplatnenia princípu kolektívnej viny voči všetkým príslušníkom ruského národa), ale z hľadiska všeobecne uznávanej požiadavky univerzalizácie pravidiel správania treba toto pravidlo správania zovšeobecniť aj na iné národy (napr. Židov, Nemcov, Maďarov, Ukrajincov, Palestínčanov) a posúdiť, či dôsledky aplikácie tohto princípu sú z hľadiska všeobecne uznávaných morálnych hodnôt a ústavou chránených záujmov akceptovateľné. Je teda potrebné uvažovať o tom, aké pravidlo správania (resp. princíp) by vyplynulo zo záveru, že vysielateľ nemá povinnosť vyvažovať negatívne stereotypizujúce a paušalizujúce vyjadrenia hostí programu na adresu iných národov. Na účel tohto posudzovania možno uskutočniť „výmenu rolí“ a posudzovať, či by bolo z hľadiska všeobecne uznávaných morálnych hodnôt a ústavou chránených záujmov prijateľné, ak by na mieste gruzínskeho vojaka bola iná osoba, ktorá by sa zovšeobecňujúco negatívne vyjadrovala o iných národoch (napr. Rus z Donbasu, ktorý by sa zovšeobecňujúco negatívne vyjadroval o Ukrajincoch, Palestínčan zo Západného brehu Jordánu, ktorý by sa zovšeobecňujúco negatívne vyjadroval o Židoch, alebo Žid z Tel Avivu, ktorý by sa zovšeobecňujúco negatívne vyjadroval o Palestínčanoch atď.). Princíp, vyplývajúci z rozhodnutia Rady, by teda mal byť zovšeobecniteľný a aplikovateľný aj na iné podobné prípady (napr. na iných vojakov, ktorí bojujú proti inému nepriateľovi, prežili v tomto boji traumy a zovšeobecňujúco negatívne sa vyjadria o inom „nepriateľskom“ národe).

Na základe vyššie uvedených východísk možno podľa názoru Kancelárie Rady konštatovať, že hoci ide o hraničný prípad, **vzhľadom na závažné dôsledky negatívnej stereotypizácie, negatívneho zovšeobecňovania, resp. „nálepkovania“ celých národov, národnostných skupín či menšín, ktoré zasahujú do ľudskej dôstojnosti, narúšajú spoločenskú súdržnosť, môžu viesť k uplatňovaniu princípu kolektívnej viny a ohrozujú práva a bezpečnosť príslušníkov národnostných skupín či menšín**, možno konštatovať, že napriek istej snahe moderátora o vyváženie vyjadrení hosta o ruskom národe poukázaním na Rusov bojujúcich na strane Ukrajiny, **sa vyžadovala priamejšia a aktívnejšia reakcia moderátora na zovšeobecňujúce negatívne vyjadrenia hosta o ruskom národe**, v znení *„každý Rus dnes odsúhlasil Putinovi vojnu v cudzej krajine. Takže za to nesú zodpovednosť nielen politickí predstavitelia, ale celý ruský národ. A to je ten barbarský národ.“* a v znení *„Nie je tam*

prítomná žiadna ideológia, je to len o tom, aby sa obohatili na účet svojich susedov. To je v podstate ideológia skutočného Rusa. To učia svoje deti a to učia celý ruský národ.“

Vzhľadom na povahu vyjadrenia hosťa programu, ktoré predstavuje negatívnu stereotypizáciu, resp. negatívne zovšeobecňujúce hodnotenie celého národa, je Kancelária toho názoru, že **absencia priamej a konkrétnej reakcie moderátora na tieto závažné vyjadrenia hosťa programu mala za následok narušenie objektivity a nestrannosti predmetného programu.**

Zohľadniac celkové spracovanie a obsah namietaného programu, nedostatočnú aktivitu moderátora pri vyššie uvedených závažných vyjadreniach hosťa programu, a vzhľadom na povahu sankcie, ktorou je upozornenie na porušenie zákona a ktoré nemá ekonomický dopad na účastníka konania, je zásah do slobody prejavu účastníka konania proporcionálny a ústavne prípustný.

Vychádzajúc z vyššie uvedených citátov z programu a vyššie uvedených záverov možno preto konštatovať, že v namietanom programe *Štúdio TA3* odvysielanom dňa 27. 5. 2023 o cca 20:00 hod. na programovej službe TA3, vysielateľ – účastník konania C.E.N. s.r.o. – **porušil § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách** tým, že nezabezpečil objektivitu a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

* * *

K aplikácii ústavného testu proporcionality pri obmedzení slobody prejavu:

K posúdeniu ústavnosti obmedzenia slobody prejavu vysielateľa a k aplikácii ústavného testu proporcionality pri obmedzení slobody prejavu možno uviesť, že sloboda prejavu, zakotvená v čl. 26 Ústavy SR, patrí medzi základné politické práva v právnom poriadku každej demokratickej spoločnosti. Podľa Čl. 26 ods. 1 Ústavy SR „*Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.*“. Podľa Čl. 26 ods. 2 Ústavy SR „*Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povoľovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.*“.

Avšak sloboda prejavu nie je bez hraníc, t. j. nemá absolútny charakter. Ústava SR v čl. 26 ods. 4 ustanovuje možnosť obmedzenia slobody prejavu a práva na vyhľadávanie a šírenie informácií, a to nasledovne: „*Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.*“. V prípade vzájomného konfliktu ústavou garantovaných práv Ústavný súd SR vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd (resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách) treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 22/06, m. m. PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07).

Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96). Z toho vyplýva, že sloboda prejavu je garantovaná len do tej miery, pokiaľ v neprimeranom rozsahu nezasahuje do základných práv a slobôd a právom chránených záujmov iných, prípadne do iných záujmov chránených právnym poriadkom krajiny. V takých prípadoch je nutné hovoriť o jej obmedzení a výnimkách, kedy je potrebné zasiahnuť do slobody prejavu.

Z citovaného ustanovenia Ústavy SR vyplýva, že slobodu prejavu je možné obmedziť na základe kumulatívneho splnenia troch podmienok. Obmedzenie slobody prejavu musí

- vyplývať zo zákona (požiadavka legality),

- sledovať legitímny cieľ (požiadavka legitimacy), ktorý vyplýva z ustanovenia čl. 26 ods. 4 Ústavy SR,
- byť nevyhnutné v demokratickej spoločnosti (požiadavka proporcionality).

Ústava SR za legitímny cieľ obmedzenia slobody prejavu považuje ochranu **práv a slobôd iných**, bezpečnosť štátu, verejného poriadku a ochranu verejného zdravia, mravnosti. Z uvedeného vyplýva, že obmedzenie slobody prejavu je možné z dôvodu ochrany verejného záujmu, ako aj ochrany individuálnych záujmov.

Ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. predstavuje zákonné obmedzenie slobody prejavu.

Vzhľadom na mienkotvorný charakter médií, a to najmä spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky, je nanajvyš oprávnená zákonná požiadavka, aby bolo divákom, ako pasívnym recipientom informácií, umožnené prijímať objektívne informácie podané nestranným spôsobom, spomedzi ktorých si môžu vybrať a vytvoriť si pre danú otázku svoj vlastný názor. Význam zákonnej povinnosti zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť v rámci programu aktuálnej publicistiky a cieľ zákonného obmedzenia slobody prejavu je teda treba vidieť v ochrane verejného záujmu a práva verejnosti byť objektívne informovaný s možnosťou vytvoriť si na predmetnú kauzu vlastný názor. Podmienka legality a legitimacy obmedzenia slobody prejavu je teda naplnená.

Sloboda prejavu a právo na šírenie informácií je zakotvené aj v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru *„Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.“* Legitímne ciele obmedzenia slobody prejavu sú stanovené v čl. 10 ods. 2 Dohovoru, ktorý znie: *„Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo **práv iných**, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.“*

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že je legitímne obmedziť slobodu prejavu aj pri zabezpečovaní objektívnosti a nestrannosti spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *Manole a iní v. Moldavsko* (rozhodnutie zo 17. 9. 2009) uviedol, že skutočné a účinné uplatňovanie slobody prejavu nezávisí len od povinnosti štátu nezasahovať do slobody prejavu, ale môže od neho vyžadovať, aby prijal pozitívne ochranné opatrenia, pričom vzhľadom na význam slobody prejavu *„štát musí byť konečným garantom plurality“*. V tomto rozhodnutí Európsky súd pre ľudské práva tiež uviedol, že štát má povinnosť zabezpečiť, aby *„verejnosť mala prostredníctvom televízie a rozhlasu prístup k nestranným a presným informáciám a ku škále názorov a komentárov, odrážajúcich okrem iného rôznorodosť politických názorov v krajine“*. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *NIT S.R.L. v. Moldavsko* (rozhodnutie Veľkej komory z 5. 4. 2022) uviedol, že *„ako sa uvádza v odporúčaní Výboru ministrov CM/Rec (2007)2 o pluralite médií a rozmanitosti mediálneho obsahu...“*, *„pluralizmus informácií a rozmanitosť mediálneho obsahu nebudú automaticky zaručené znásobením prostriedkov komunikácie ponúkaných verejnosti“*. *Vyžaduje sa zaručenie rozmanitosti celkového obsahu programu, čo najviac odrážajúceho rôznorodosť názorov, s ktorými sa možno stretnúť v spoločnosti, na ktorú sú programy zamerané.“*

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *NIT S.R.L. v. Moldavsko* uviedol, že účelom sankcie uloženej vysielateľovi bola *„potreba zachovať prístup verejnosti k nestrannému, dôveryhodnému a rozmanitému politickému prejavu prostredníctvom televíznych spravodajských programov“*, pričom *„cieľ zásahu v tomto prípade bol legitímny podľa tretej vety článku 10 ods. 1“* Dohovoru a zásah tiež

„zodpovedal legitímnemu cieľu ochrany „práv iných“, na ktorý odkazuje druhý odsek článku 10“ Dohovoru. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *ATV Zrt v. Maďarsko* (rozhodnutie z 28. 4. 2020) uviedol, že opatrenie obmedzujúce slobodu prejavu vysielateľa „bolo určené na zabezpečenie práva publika na vyvážené a nezaujaté informovanie o veciach verejného záujmu v spravodajských programoch, a teda sledovalo cieľ „ochrany práv iných““. Európsky súd pre ľudské práva taktiež v rozhodnutí vo veci *Animal Defenders International v. Spojené kráľovstvo* (rozhodnutie Veľkej komory z 22. 4. 2013) uviedol, že obmedzenie slobody prejavu s cieľom zachovania neustrannosti vysielania o veciach verejného záujmu „zodpovedá legitímnemu cieľu ochrany „práv iných“, na ktorý odkazuje druhý odsek článku 10“ Dohovoru.

Požiadavku proporcionality je potrebné zohľadniť pri výklade a aplikácii konkrétnych zákonných ustanovení v konkrétnom prípade a pri rozhodovaní, či existujúci skutkový stav možno subsumovať pod konkrétne zákonné ustanovenie, a taktiež pri ukladaní sankcie. V súlade s požiadavkou proporcionality je teda potrebné ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. a ďalšie ustanovenia zákona vykladať takým spôsobom, aby to bolo v súlade s ústavným právom na slobodu prejavu a ústavnými podmienkami jeho obmedzenia.

V tomto konkrétnom prípade je sloboda prejavu obmedzená v dôsledku vyvedenia administratívnoprávnej zodpovednosti za porušenie povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivnosť a neustrannosť programu aktuálnej publicistiky, sledujúc legitímny cieľ - ochranu práva verejnosti byť objektívne a nestranné informovaný o veciach verejného záujmu a o spoločensky relevantných témach.

Vychádzajúc z vyššie uvedenej analýzy programu *Štúdio TA3* odvysielanom dňa 27. 5. 2023 o cca 20:00 hod. na programovej službe TA3, možno konštatovať, že zohľadniac celkové vyznenie, spracovanie a obsah namietaného programu, nedostatočnú aktivitu moderátora a povahu sankcie, ktorou je upozornenie na porušenie zákona a ktoré nemá ekonomický dopad na účastníka konania, je zásah do slobody prejavu účastníka konania proporcionálny a ústavne prípustný. Sankcia za porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z. – upozornenie na porušenie zákona - je preto obmedzením práva vysielateľa na slobodu prejavu a šírenie informácií, ktoré je z ústavného hľadiska proporcionálne a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu práv a slobôd iných a ochranu verejného poriadku.

* * *

U právnických osôb sa zodpovednosť za správne delikty zakladá zásadne bez ohľadu na zavinenie (objektívna zodpovednosť pre správny delikt). Táto zásada platí aj v prípade zákona č. 264/2022 Z. z. ako aj zákona č. 71/1967 Zb., ktoré nevyžadujú pri preukázaní, či došlo k správne deliktu dokazovať zavinenie, alebo dokonca úmyselné konanie. Podstatné je iba to, či k porušeniu zákona objektívne došlo, alebo nie. Tomu, že sa v tomto prípade nielenže nedokazuje zavinenie, ale ani sa nerozlišuje medzi zavinením úmyselným alebo nedbanlivostným, svedčí aj skutočnosť, že ani jeden z cit. zákonov neobsahuje tzv. liberačné dôvody, ktoré by umožnili zbaviť sa zodpovednosti za správny delikt. Okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu zákona, môžu byť zohľadnené pri ukladaní druhu sankcie, ale nie sú dôvodom na zastavenie správneho konania.

ZÁVER:

S poukazom na uvedené skutočnosti, Kancelária Rady pripravila vyššie uvedený návrh uznesenia.